KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır
H.Əliyev

DÎPLOMAT

www. Diplomata-kurdi.com

№ 24 (135), 15 - 21 Sentyabr, Îlon sal 2011
Ji meha şûbatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û sîyasî

Qiyməti, Hêjaye 40 qəpik

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!
Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məsçidləri.
Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.

Səbahəddin Eloğlu

Azərbaycan və Monteneqro prezidentləri mətbuata bəyanatlarla çıxış etmişlər

Səh. 4

Rollerini Erdoğan'a kaptırmadılar

Səh. 5

Karayilan: Bila Îsraîl lêborînê ji kurdan bixwaze

Səh. 3

NƏ DEYİM ZAMANA, QARDAŞ

Səh. 5

52 gündür haber yok

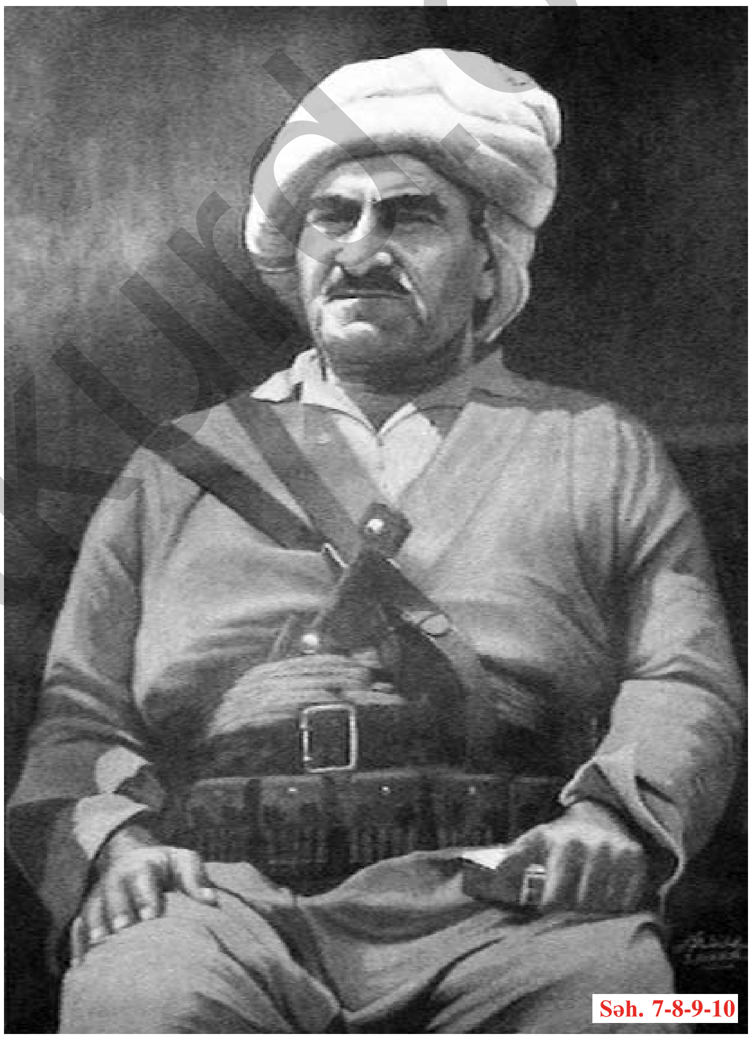

Səh. 7-8-9-10

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gênêral Mistefa Barzanî

Səh. 16

Президент Барзани принял замминистра иностранных дел Турции

Mehriban Əliyeva: "Azərbaycan Avropa üçün etibarlı tərəfdaşdır"

AzərTAc-ın xəbər verdiyi kimi, sentyabrın 16-da Avropa Parlamentinin Parisdəki ofisində "Azərbaycan: Avropanın enerji təhlükəsizliyi üçün strateji tərəfdaş" mövzusunda Beynəlxalq konfrans keçirilmişdir.

Konfransda Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva iştirak etmişdir.

Birinci xanım Mehriban Əliyevaya konfransda iştirak etdiyinə görə minnətdarlığını bildirən Parisin 7-ci rayonunun meri, Avropa Parlamentinin üzvü Rəşidə Dati tədbirin əhəmiyyətini vurğuladı. Azərbaycanın Fransa üçün bir çox sahələrdə strateji tərəfdaş olduğunu deyən Rəşidə Dati bildirdi ki, 20 ildir müstəqillik yolu ilə inamla irəliləyən Azərbaycan bu gün beynəlxalq səhnədə xüsusi rola malikdir. Rəşidə Dati dedi ki, neft və qaz ehtiyatları ilə zəngin olan Azərbaycan Avropa İttifaqının enerji sahəsində mühüm tərəfdaşıdır. Parisin 7-ci rayonunun meri qeyd etdi ki, bu konfrans da Azərbaycan-Fransa iqtisadi əməkdaşlığının genişləndirilməsinə həsr edilib. Rəşidə Dati iki ölkə arasındakı münasibətlərin dərinləşməsində Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın müstəsna xidmətlərindən danışdı.

Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva Beynəlxalq konfransda çıxış etdi.

Mehriban xanım Əliyevanın çıxışı

- Hörmətli xanımlar və cənablar!

Əziz dostlar!

Əvvəlcə Avropanın enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın rolunun gücləndirilməsinə həsr olunmuş bu konfransda sizi salamlayır, sizə təşəkkürümü bildirirəm. Mən, həmçinin bugünkü tədbirin təşkilinə verdiyi bütün dəstəyə görə hörmətli dostumuz xanım Rəşidə Datiyə də minnətdarlığımı bildirirəm.

İcazə verin çıxışımın əvvəlində bildirim ki, Azərbaycan hələ 150 il öncə sənaye üsulu ilə neft hasil edən ilk ölkə olub. 1901-ci ildə dünya neftinin 50 faizi bizim ölkədə hasil edilirdi.

İlk neft bumu digər əsas iştirakçılarla yanaşı, Nobel qardaşları, Şell-Transport və Rotşild Banking House şirkətlərinin iştirakı ilə baş tutdu. İkinci Dünya müharibəsində Azərbaycan Sovet İttifaqının neft təchizatının ümumi həcminin 70 faizdən çoxunu təkbaşına təmin edirdi və bu, faşizm üzərində Qələbəyə böyük töhfə oldu.

İyirminci əsrin axırlarında müstəqilliyimizi bərpa etdikdən sonra Azərbaycan elə bir investisiya mühiti yaratdı ki, dünyanın bir çox aparıcı enerji şirkətləri neft və qaz sektorumuza sərmayə qoymağa başladılar.

1994-cü ildə dünyanın aparıcı neft şirkətlərindən ibarət konsorsiumla "Əsrin müqaviləsi"ni imzalamaqla Azərbaycan tarixdə ilk dəfə olaraq Xəzər dənizinin resurslarını beynəlxalq aləmə açdı.

Həmin vaxtdan etibarən, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti 20 müxtəlif ölkəni təmsil edən 53 beynəlxalq enerji şirkəti ilə 32 Pay Bölgüsü Sazişini imzalamışdır. Xarici şirkətlərin Azərbaycanın neft və qaz sektoruna yatırdığı sərmayələrin ümumi həcmi 44 milyard ABŞ dollarına çatır.

Hazırda Azərbaycan gün ərzində təxminən 1 milyon barrel neft və ildə 30 milyard kubmetrə yaxın qaz hasil edir.

Təsdiqlənmiş qaz ehtiyatlarımız 2,2 trilyon kubmetrdən artıqdır. Bu, gələn onilliklər ərzində ölkəmizə beynəlxalq bazarlarda qazın mühüm təchizatçısı olmaq imkanını yaradacaqdır.

Azərbaycan, həmçinin enerji nəqli infrastrukturuna sərmayə qoyub. Prioritetlərimizdən biri təchizat marşrutlarının şaxələndirilməsidir. Bu gün 7 neft və qaz kəməri resurslarımızı müxtəlif təchizat marşrutları ilə dünya bazarlarına çıxarır.

Azərbaycan öz enerji təhlükəsizliyini təmin edib və hazırda tərəfdaş ölkələrin enerji təhlükəsizliyinə töhfə verir.

Azərbaycanın əldə etdiyi ən böyük nailiyyətlərdən biri Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin tikilməsi idi. O, tarixdə ilk dəfə olaraq Xəzər və Aralıq dənizlərini birləşdirdi. Biz, həmçinin Xəzərin şərq sahilindən Avropa və beynəlxalq bazarlara neft təchizatçıları üçün çıxışın təmin edilməsində tranzit ölkə kimi öz rolumuzu oynayırıq. Biz təchizatda olduğu kimi, tranzitdə də etibarlı ölkəyik.

Digər tarixi nailiyyət qazımızın ixracı üçün dəhliz açmış Cənubi Qafqaz qaz boru kəmərinin tikintisi oldu.

Azərbaycan Avropa üçün etibarlı tərəfdaşdır. Enerji təhlükəsizliyi məsələsinə yanaşmamız ondan ibarətdir ki, enerji resursları ölkələri və xalqları ayırmalı deyil, birləşdirməlidir. Enerji resursları rəqabət və ya toqquşmaya deyil, regional və beynəlxalq əməkdaşlığa xidmət etməlidir. Təchizatçıların, tranzit ölkələrin və istehlakçıların maraqları üst-üstə düşməli və daha çox proqnozlaşdırma və qarşılıqlı faydaya aparmalıdır. Bu, ölkəmizin enerji fəlsəfəsidir.

Avropanın mərkəzi gözəl Paris şəhərində keçirilən bu konfransda mən Fransanın "Total" və "Qaz de Frans" enerji şirkətlərini Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yeni "Abşeron" qaz yatağının uğurlu kəşfi münasibətilə təbrik etmək istərdim. Bu hadisə bir neçə gün öncə açıqlandı və yeni yataq Azərbaycanın enerji potensialını, eləcə də Avropanın enerji təhlükəsizliyini gücləndirəcəkdir.

2011-ci il yanvarın 13-də Bakıda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının sədri Xose Manuel Barrozu tərəfindən "Cənub" qaz dəhlizi ilə bağlı Birgə Bəyannamə imzalandı. Ümidvarıq ki, yaxın zamanlarda Azərbaycan qazı Avropa qaz bazarına çıxarılacaq və Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında münasibətlər daha da möhkəmlənəcəkdir.

Mən bütün konfrans iştirakçılarına uğurlar arzulayıram.

Diqqətinizə görə minnətdaram.

X X X

Sonra Fransanın nəqliyyat naziri Tierri Mariani çıxış etdi. Avropa İttifaqının Azərbaycan ilə enerji sahəsində əməkdaşlığı davam etdirməyin vacibliyini vurğulayan nazir Azərbaycanın birinci xanımının bu tədbirdə iştirakından məmnun olduğunu bildirdi.

Fransa Milli Assambleyasında Fransa-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun üzvü kimi dəfələrlə ölkəmizə səfər etdiyini deyən nazir sonuncu səfərində Prezident İlham Əliyev ilə görüşdüyünü qeyd etdi. "Azərbaycan enerji təhlükəsizliyi baxımından regional və beynəlxalq aləmdə mühüm rol oynayır. Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyinin etibarlı təminatçısıdır" - deyən Fransanın nəqliyyat naziri Tierri Mariani belə bir konfransın keçirilməsini vacib hadisə adlandırdı. O dedi ki, Azərbaycanın neft və qaz ehtiyatları ilə zəngin olduğu hamıya məlumdur. Azərbaycanın neft və qaz ehtiyatlarını dünya bazarlarına çıxarmaqda maraqlı olduğunu diqqətə çatdıran nazir dedi ki, bu məsələdə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri əvəzsiz rol oynayır. Azərbaycanın müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra sənayesini modernləşdirərək, sürətlə inkişaf yoluna çıxdığını vurğulayan Fransanın nəqliyyat naziri 2003-cü ildən Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkədə uğurlu siyasi və iqtisadi islahatların həyata keçirildiyini diqqətə çatdırdı.

Daha sonra Azərbaycanın sənaye və energetika naziri Natiq Əliyev çıxış etdi.

Azərbaycanda Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə güclü iqtisadi inkişafın müşahidə edildiyini deyən nazir, ölkəmizin zəngin neft və qaz ehtiyatlarına malik olduğunu vurğuladı. Natiq Əliyev son illər ölkəmizdə energetika sahəsində əldə edilən uğurlardan bəhs etdi, ölkəmizin iştirak etdiyi strateji enerji layihələri barədə məlumat verdi.

Tədbirdə Fransanın, o cümlədən Avropanın aparıcı enerji şirkətlərinin rəhbərləri və nümayəndələri iştirak edirdilər.

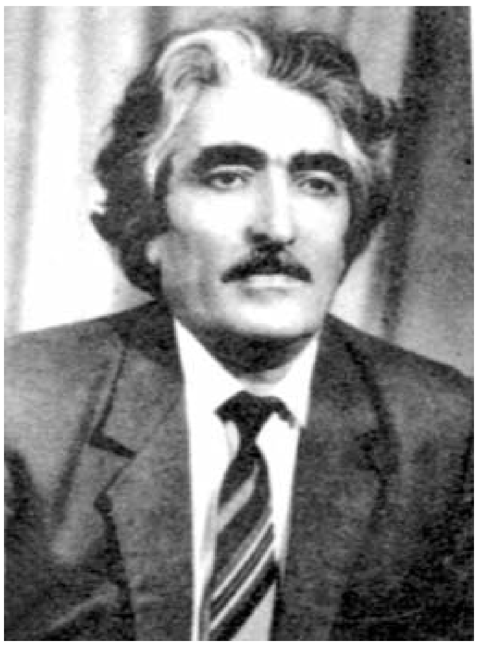

Hüseyn Kürdoğlu

RUHUN DƏNİZDƏ YAŞAR

(Əziz dostum, professor Tofiq Hacıyevin oğlu İsmayılın unudulmaz xatirəsinə)

Mənə belə söylədi balıqçı bir ixtiyar:
«Dənizdə qərq olanın ruhu dənizdə yaşar».

Atan sahildə durmuş, göz dikib dalğalara,
Sahil qayalarıtək onun da bağrı yara.
Xəyalı səni gəzir dəryanı yara-yara,
Bəlkə məskənin olmuş su altında Səbayıl,
Ah, İsmayıl, İsmayıl!

Açılmadı qönçədən min bir muradın sənin,
Bir gözəlin köksündə çırpınar adın sənin.
O mavi səltənətdə kimdir ustadın sənin,
Bəlkə şerini dinlər ölməz Müşfiq Mikayıl,
Ah, İsmayıl, İsmayıl!

Göy suda ağ pərilər qara gözünə heyran,
Ayın, günün şəfəqi gülər üzünə heyran.
Dənizlər allahı da inci sözünə heyran,
Pərilərin qoynunda nə çox yatmısan, ayıl,
Ah, İsmayıl, İsmayıl!

Dalğalar çiynindən uç bir bala qağayıtək,
Gəl ata çiyninə qon, tək-tənha dözməz ürək.
Əziz Novruz axşamı bağınıza da baş çək,
Gör anan nə gündədir, dərd boynunda həmayıl,
Ah, İsmayıl, İsmayıl!

Könlümüzün şüşəsi sındırıldı dəmirlə,
Biz dünyadan köçərik şeytan yazan əmrlə.
Sən dənizdə yaşarsan əbədi bir ömürlə,
Baharda xəzriyə dön, bütün aləmə yayıl,
Ah, İsmayıl, İsmayıl!

Qurban getdi vətənə min bir cavan canımız,
Töküldü göy Xəzərə selə dönmüş qanımız.
Səksəndinmi bu qandan, belədir dövranımız,
Keçdi sinəmiz üstən tanka dönmüş Əzrayıl,
Ah, İsmayıl, İsmayıl!

Atan sahildə durmuş min ilin həsrətiylə,
Qayalar oyum-oyum Xəzərin hiddətiylə.
Ruhun dənizdə yaşar allah ülviyyətiylə,
Günəş kimi, ay kimi atan dənizə mail,
Anan dənizə mail,
Ah, İsmayıl, İsmayıl!

23.02.1991

NƏ YAXŞI Kİ…

(«Varlıq» dərgisinin yaradıcısı, böyük ziyalı Cavad Heyətə)

Qələmindən qüdrət gərək millətə,
Qüdrətindən qeyrət gərək millətə!
Çoxlu Cavad Heyət gərək millətə,
Uca tanrı baxtımıza yar bizim,
Nə yaxşı ki, «Varlıq»ımız var bizim.

Gur bulaqdır – bu dövranın səsidir,
Sanasan ki, bir ümmanın səsidir.
Həm islamın, həm ürfanın səsidir,
İdrakımız verdi təzə bar bizim,
Nə yaxşı ki, «Varlıq»ımız var bizim.

Qanadlanır, qatarlanır sözümüz,
Göylər yarıb, uzaq görür gözümüz.
Düşür tarix sinəsinə izimiz,
Sarvanımız qoca Şəhriyar bizim,
Nə yaxşı ki, «Varlıq»ımız var bizim.

Sidq ürəklə tapınmışıq allaha,
Allahımız yollar açar sabaha.
Araz üstə yolumuzu bir daha,
Kəsə bilməz boran bizim, qar bizim,
Nə yaxşı ki, «Varlıq»ımız var bizim.

Millətimiz ululardan uludur,
Yolumuz da haqq-ədalət yoludur.
Ürəyimiz diləklərlə doludur,
Əlimizdə azdır ixtiyar bizim,
Nə yaxşı ki, «Varlıq»ımız var bizim.

Qarabağda selə döndü nahaq qan,
Sinəmizə dağlar çəkdi bu dövran.
Qardaşsa da, dada yetmir müsəlman,
Bu gen dünya başımıza dar bizim,
Nə yaxşı ki, «Varlıq»ımız var bizim.

Şeytanları haqq götürsün aradan,
Haqq çırağı yandırmışıq qaradan.
Qoy var olsun bu işığı yaradan,
Qəlbimizə sığmır iftixar bizim,
Nə yaxşı ki, «Varlıq»ımız var bizim.

7.02.1995

NƏ DEYİM ZAMANA, QARDAŞ

(Əziz Yaşarın unudulmaz xatirəsinə)

Sanki zülmət gecə çıraq itirdik,
Sanki yanıq çöldə bulaq itirdik.
Ölüm nə amansız bir qəsbkarmış,
Şah dağından uca bir dağ itirdik.

Dərdinə loğmanlar əlac tapmadı,
Tale yaman imiş, yaman, a qardaş!
Nə tez qələmindən ayırdı səni,
Nə deyim, nə deyim zamana, qardaş?!

Gözəl arzuların açırdı gül-gül,
Budaq sındırırdı barın ilbəil.
Elə bil bağrıma ox batdı qəfil,
Qəddimi döndərdi kamana, qardaş.

Nur saçan zəkalar az yaranır, az,
Xəyalın dupduru, kamalın ayaz.
Gözümün yaşına yaş demək olmaz,
Qandır gözlərimdən daman, a qardaş!

Möcüzə yaratdı sözlə ülfətin,
Göynədir, yandırır bizi həsrətin.
Sən ki övladısan əbədiyyətin,
Dayan ucalarla yan-yana, qardaş.

Deyirdin sağalım, bir durub gəzək,
Laçın dağlarında gəzdiyimiz tək.
Neyləyim, belədir kor olmuş fələk,
Baxmayır yaxşıya-yamana, qardaş.

Sanki dağ döşündə çeşməydi sözün,
Övliya üzü tək nurluydu üzün.
Döndü kitablara gecə-gündüzün,
Min bir zülm elədin bir cana, qardaş.

Ömür-gün yoldaşın ağartdı saçın,
Qoymaz odun sönə Laləylə Yalçın.
Gözün yumulanda qardaşın, bacın,
Yalvardı göylərə, oyana qardaş.

Bütün türk elləri əziz simsarın,
Dönülməz diyara düşdü güzarın.
Ziyarətgah olar bir gün məzarın,
Sorağın yayılar cahana, qardaş.
Sən qalib gəlmisən zamana, qardaş!

28.08.2002

GƏLSİN O GÜN

(Sazımızın böyük ustadı Ədalətə)

Yaralıyam, qanım kəsmir, Ədalət,
Yetişəsən, dar ayaqda çalasan.
Bəlkə yaram qaysaq tuta sinəmdə,
Tale məndən dönən çağda çalasan.

Sal qayasan, köksündə bir şəlalə,
Kim içmədi bu meydən bir piyalə?!
Ya tufandır, ya cəngidir, ya nalə,
Dünya boyda bir yığnaqda çalasan!

Yeddi ildir dərdin-qəmin diliyəm,
Yel ağzında Yanıq Kərəm külüyəm.
Dəlidağdan ayrı düşən dəliyəm,
Gəlsin o gün, Dəlidağda çalasan.

Bu müsibət nə uzundur, nə uzun,
Qovğası çox, bəlası çox oğuzun.
Söykənəsən ağ çiyninə Qırxqızın,
Zəfər günü Qarabağda çalasan.

Qismət ola, qoşa gedək Laçına,
Saz tutasan gələn elin köçünə.
Bir baxasan saysız qurban qoçuna,
Qırxbulaqda, Yüzbulaqda çalasan.

Qızılquşsan, qanadların məhəbbət,
Haqq aşığı, tanrıdandır bu qismət.
Yurdumuza səadətdir, səadət,
Hər obada, hər oymaqda çalasan.

Adın gəzsin gərək bu yer üzünü,
Min illərcə el axtarar izini.
Kürdoğlunun gözüyaşlı sözünü,
Ya Bakıda, ya Qazaxda çalasan.

Yeddi ildir qanım kəsmir, Ədalət,
Yetişəsən, dar ayaqda çalasan.

19.06.1999

FÜZULİ LEYLİSİ

(Ömrünün qırx ilini Füzuliyə həsr etmiş Vəcihə xanıma ithaf edirəm)

Füzuli gözəllik pərvanəsidir,
Şer tanrısının yeganəsidir.

Şairin göz yaşı – dirilik suyu,
Kim içsə eşqinin məstanəsidir.

Kimdir Prometey onun yanında,
Cəfa çəkənlərin mərdanəsidir.

Sevən könlümüzün şah pərdəsində,
Çırpınan Füzuli təranəsidir.

Ulduzlar saçılır qəm rübabından,
Zöhrə məclisinin şahanəsidir.

Hər beyti ilahi təsbehə bənzər,
Sanki övliyalar səddanəsidir.

Üç gözəl yaratdı şair qələmi,
İşvəsi can alan türkanəsidir.

Sərraflar yanında ən parlaq inci,
Bu sirli dəryanın dürdanəsidir.

Beş yüz ildən bəri yanan bu məşəl,
Eşqin əbədiyyət nişanəsidir.

Sözün Qaf dağına tək odur çıxan,
Şeri gözəlliyin əfsanəsidir.

Füzuli Leylisi bu yalqız xanım,
Füzuli şerinin divanəsidir.

Ustadın yatdığı Kərbəla deyil,
Kürdoğlu qəlbinin viranəsidir.

PAŞA QƏLBİNUR

Sultandan, paşadan artıqsan bizə,
Həkimsən, şairsən, Paşa Qəlbinur!
Sən ki işıq verdin bu qədər gözə,
İşıq ömrü qədər yaşa, Qəlbinur,
Paşa Qəlbinur!

Haraya çatırsan, dada yetirsən,
Elin sevgisiylə əzizxətirsən.
Sözün də gözünə işıq gətir sən,
Qoyma düz yolunu çaşa, Qəlbinur,
Paşa Qəlbinur!

Tanrı öz nurundan qatıb qanına,
İşığın qüdrəti candır canına.
Qara daş da gəlsə sənin yanına
Bıçağın göz açar daşa, Qəlbinur,
Paşa Qəlbinur!

Zülmətin toruna düşməsin iqbal,
Könülə işıq sal, ruha işıq sal.
Şerin səmasında sən də qanad çal
İlham pərisiylə qoşa, Qəlbinur,
Paşa Qəlbinur!

Dirilik deyilən işıqdır, işıq,
Onun zərrəsindən biz yaranmışıq.
Gözəllik sərrafı şair qardaşıq,
Yetsin hər arzumuz başa, Qəlbinur,
Loğman zəkalısan, Paşa Qəlbinur,
Yaşa Qəlbinur!

Aprel, 1994

AZADLIQ ŞƏHİDİ

(Şair Eldar Baxışın əziz xatirəsinə)

Ey azadlıq şəhidi, dağların mərd balası,
Sən bir uca qalaydın – qoç Nəbilər qalası.
Yumdu ala gözünü yamanların bəlası,
Qəlbimizin bir üzü sənsiz quzey qalacaq,
Sözlərin göy qalacaq, xatirən göy qalacaq.

Yurdun azad olanda büllur bulaqlar üstə,
Güldəstə bağlayacaq qızlar sənə, güldəstə.
Yollara göz dikəcək dağlar qulağı səsdə,
Dostların süfrəsində bir qədəh mey qalacaq,
Sözlərin göy qalacaq, xatirən göy qalacaq.

Boyunu yada salıb, ah çəkəcək xan çinar,
Böyütdüyün tingilər bar gətirir, təzə bar.
Gecikdik, əlimizdən aldı səni ruzigar,
Yarpaq pıçıltısında bizdən giley qalacaq,
Sözlərin göy qalacaq, xatirən göy qalacaq.

Şerin dilə gələcək qartalın cikkəsində,
Həkəri nərəsində, Bərgüşad nərəsində.
Gözlərindən içdiyin çeşmələrin səsində,
Qayaları ağladan bir sınıq ney qalacaq,
Sözlərin göy qalacaq, xatirən göy qalacaq.

Bu döyüş səngərində sən hara, ölüm hara,
Bağrımızın başından qoyduq səni məzara?!
Tablamazdı Prometey çəkdiyin əzablara,
Yadımızda bir şair Prometey qalacaq,
Sözlərin göy qalacaq, xatirən göy qalacaq.

Yandırdığın ocağın odu qaralmayacaq,
Tez köçsən də dünyadan, dünyan daralmayacaq.
Rahat uyu, qardaşım, şerin saralmayacaq,
Neçə ki altında yer, üstündə göy qalacaq,
Sözlərin göy qalacaq, xatirən göy qalacaq,
göy qalacaq!..

MƏZARIN BAŞINDA

Baş daşım dil açar telli saz kimi,
Haçan qəbrim üstə gəlsə Kürdoğlu.
Aşıq Şəmşir

Məzarın başında fikrə dalmışam,
Durub karvan kimi düzülü dağlar.
Çağırır elləri ziyarətinə,
Sözünlə sinəsi yazılı dağlar.

Qol qoydun axırda fələk əmrinə,
Yerin mehri nədir, göyün əmri nə?!
Ömrünü caladın dağlar ömrünə,
Saymaz bir saniyə yüz ili dağlar.

Bilirəm, gəlişim əyandır sana,
Bir qətrə göz yaşım ümmandır sana.
Burda tək deyilsən, həyandır sana,
Nəsimi qayalar, Füzuli dağlar.

Dərd məni yoncudub xəcalət eylər,
Xəyalım türbəni ziyarət eylər.

Ölsən də gəl deyər, məzəmmət eylər,
Qolları boynumdan üzülü dağlar.

Kəlbəcər yolunu bağlayıb yağı,
Ot bitən cığırlar sinəmin dağı.
İgid haraylayır dilində ağı,
Sevdiyim qoyunlu, quzulu dağlar.

Göynər həsrətinlə sinəmdə ürək,
Sazın da geyinib qara bir köynək.
Saxlamış bir dədə yadigarı tək,
Qoyduğun gövhəri, qızılı dağlar.

Yaxşı ki, görmədin bu qırğınları,
Dəlidağ geyinib döyüş paltarı.
Qoruyur yatdığın ana diyarı,
Çarpışır növrağı pozulu dağlar.

1990

Karayilan: Bila Îsraîl lêborînê ji kurdan bixwaze

Serokê Konseya Rêvebir a KCK`ê Murad Karayilan, ji ber daxuyaniya hikûmeta Îsraîlê, bi awayekî tund wezîrê karûbarên derve yê Îsraîlê rexne kir.

Serokê Konseya Rêvebir a KCK`ê Murad Karayilan, ji ber daxuyaniya hikûmeta Îsraîlê, bi awayekî tund wezîrê karûbarên derve yê Îsraîlê rexne kir.

Karayilan ji Îsraîlê xwest ku ji PKK û gelê Kurd bi giştî lêborîna xwe bixwaze. Daxuyaniya Karyilan piştî ragehandina Îsraîlê hat ku ew ê piştgiriya PKK li dijî Îsraîlê bikin. Karayilan da zanîn ku PKK ti carî nabe pela nav destên ti kesî.

Karayilan weha berdewam kir: “Gava ku Îsraîl bixwaze peywendiyan bi PKK re çê ke, divê pêşî lêborîna xwe ji gelê Kurd û PKK bixwaze ji ber ku destê wê di girtina birêz Abdulah Ocalan de hebû.”

Biryara BDP’ê Ya ketina Meclîsê diyar bû

Pêr li Diyarbekirê BDP’ê civînek pêk anî. Civîn nezî 5 seetî berdewam kir û di encamê de biryara têketina meclîsê derket.

Pêr li Diyarbekirê BDP’ê civînek pêk anî. Civîn nezî 5 seetî berdewam kir û di encamê de biryara têketina meclîsê derket.

Li gor xebera rojnameya Radikalê, di civînê de têketina BDPê hat rakirin. 4 parlamenteran reya redê, 2 parlamenteran reya bêayênî lê piranîya parlamenteran reya erê dan û di dawiyê de jî biryara erênî derket.

Li gor xeberê, Selahattin Demirtaş, Hasip Kaplan û Altan Tan ji bo biryara têketinê hewleke mezin dan. Piştî nîqaşan 26 parlamenteran biryara ‘erê’ dan. Di dawiya heftê de jî li Diyarbekirê Kongreya Kurd ya Tirkiyê were sazkirin û di encamnameya kongreyê de jî yê bangî BDPê bikin ku bila beşdarî meclîsê bibe.

NETKURD

Balefirên şer yên Tirkiyê deverên sînoriyên Zaxo bombebaran kir

Îro li berbanga sibehê balefirên şer yên Tirkiyê deverên sînoriyên bajarê Zaxo devera Nizorê bombebaran kir.

Jêderekî hemen deverê ji Avestakurd re ragihand, îro li berbanga sibehê balefirên şer yên Tirkiyê devera Nizorê a bi ser bajarokê Batîfa ya girêdayî navçeya bajarê Zaxo ve bombebaran kir. Li gorî jêder ji encama bombebaranê agir bi çiya û darstanên deverê ket û heta niha agir berdewam dike. Lê ti ziyanên giyanî nebûne, ew jî ji egera ku xelkên deverê ji berê de jiber tirsa êrîşên wiha koç kirine.

Davutoglu: Rêxistinên îstîxbaratî wê bi şeytan re jî hevdîtinê bikin

Wezîrê Karê Derve yê Tirkiyê Ehmet Davutoglu mijara hevdîtinên bi Serokê PKK'ê re redkir û got "Hevdîtin derewe."

Li gorî axivitina Wezîrê Karê Derve yê Tirkiyê Ehmet Davutoglu di Kanala A ya Tirkiyê de ku tevlî bernameya Nêrîna Cuda bûbû, "hevdîtinên bi Serokê PKK'ê re derewin." Davutoglu got "Ka berî niha kî bi Ocalan re hevdîtin kirine dikare derxe holê. Bi taybetî jibo pêwîstiya ewlekariyê, were xwestin wê rêxistinên îstîxbaratî bi şeytan re jî hevdîtinê bikin, jibo gomana ewlekariyê bi her kesî re dikarin bikevin têkiliyê." Lê ji aliyekî din ve hevdîtin di navbera dewletê û PKK'ê de hene û li gorî Serokê Meclîsa Tirkiyê Cemîl Çîçek ku daxuyanî dabû çapemaniya Tirkiyê û dibêjê "Miorv dikare ezmûn ji Brîtaniya û Îspaniya bigire."

Avestakurd

Konferansa Kutdistanî li Diyarbekirê civiya

Serokên Partiyên Kurdan yên Tirkiyê di 'Li Tirkiyê Konferansa Kurdistanî' de balkişandin ser yekîtî û statuya Kurdan û xwestin Kurd yekîtiya xwe çêbikin. Serokên KCD-ê, BDP, HAK-PAR, KADEP, OSP û TDŞK-ê li ser heman fikrê hevdeng bûn

‘Li Tirkiyê Konferansa Kurdistanî" bi beşdarbûna derdorên siyasî yên Kurd li Diyarbekirê duh dest pê kir û ê îro jî berdewam bike. Konferans ji bal KCD-ê, BDP, HAK-PAR, KADEP, OSP û TDŞK-ê hatiye lidarxistin û li Salona Konferansan a Class Otelê berdewam e. Di axaftinên duh de Serokên partiyên Kurd' nunerên rêxistinên civakî û akademisyen û nivîskar li ser yekîtiya gelê Kurd rawestiyan û xwestin statuya gelê Kurd bê naskirin.

Serokê Giştî yê KADEP-ê Şerafettin Elçî, diyar kir ku ew li ser daxwaza gelê Kurd civiyane û got: "Em wek konferansa Kurdan fikirîn, lê ji ber li Kurdistanê gelek netew, civak û nirxên din hene û divê em hemûyan biparêzin û pêş bixin me navê "Konferansa Kurdistanî" lê kir. 316 sal berê Ehmedê Xanî bal kişandibû ser yekîtiya gelê Kurd. Ji wê demê heta niha her tim hewldana gelê Kurd a yekîtiyê heye. Dîsa Saîdê Kurdî, diyar kiribû ku 1 kes bi ti awayekî naşibin hev lê du kes bên cem hev dibin komek û hêzekê ava dikin."

Elçî: Gelê Kurd azadiyê dixwaze

Elçî bal kişand ser daxwaza gelê Kurd û xwest êdî Kurd di nav xwe de kom, kes û komikan nexin pêş û yekîtiya xwe çêbikin. Elçî, wiha axifî: ‘’Divê êdî hemû gelê Kurd ji bo yekîtiya xwe tevbigere û li gor berjewendiyên neteweyî yên hevbeş bibin yek û hêza xwe bikin yek. Êdî gelê Kurd dixwaze azad bibe û azadiya xwe dixwaze. Pêwist e em li ser hemû axa Kurdistanê li yekîtiyê bigerin. Em qet ji azadiya xwe tawîzan nadin. Divê em daxwazên xwe yên azadiyê biparêzin û nirxên herêmê jî biparêzin."

Bozyel: Ji bo pirsgirêk çareser bibin divê BDP vegere meclîsê

Serokê Giştî yê HAK-PAR-ê Bayram Bozyel jî da zanîn ku cara yekemîn e li Tirkiyê "Konferansa Kurdistanî" pêk tînin û wiha pêde çû "Konferansa Kurdistanî ji bo gelê Kurd pêngavek dîrokî ye. Kesên ku Tirkiyê birêve dibin divê êdî çavê xwe vekin û pirsê baş bibînin. Divê pirsê li gor rastiyê çareser bikin. Divê diroka Tirkiyê bi înkar û îmhaya gelê Kurd di hiş û ramanan de nemîne. Li Tirkiyê divê pirsa Kurd ji bingeh ve bê çareserkirin. Kurd dixwazin li ser cografya xwe, xwe bi rêve bibin. Yekîtiya Kurdan ne avakirina li ser yek bîrdozî, al û felsefê ye. Civaka Kurd ji aliyê civakî, çînî, çandî û aborî ve jî pir rengîn e. Divê vê rengîniya xwe ji aliyê siyasî û civakî ve jî nîşan bide. Em ji bo azadî, wekhevî û yekîtiya gelê Kurd derketine rê. Dibe ku felsefe û perspektifên me ji hev cûda bin. Lê hedefa me yek e. Divê em li dijî zilmê têbikoşin."

Bozyel, da zanîn ku Serokê Herêma Kurdistanê Mesûd Barzanî gotiye şertên konferansê ji holê rabûne û wiha dirêjî bi axaftina xwe da: "Bê guman ev helwestek xemgîn û neyînî ye. Divê daxwazên gel li ber çavan bên girtin û ev tişt ji bo me nebin asteng. Ji ber evna pêdiviyeke dîrokî ye. Em bawer dikin ku ji bo pirsgirêk çareser bibin pêwist e BDP vegere meclîsê. "

Demîrtaş: Divê bêstatûbuna Kurdan bi dawî bibe

Piştî Bozyel, Hevserokê Giştî yê BDP-ê Selahattîn Demîrtaş axivî û got ku konferans dê ji bo pêşeroja gelê Kurd bibe ronahî: ‘’Divê hemû kesên beşdarî konferansê bûne bizanibin ku gaveke dîrokî avêtine. Heta niha di dîroka gelan de Kurd her bi pirsgirêkan hatin îfadekirin. Dema behsa Kurd hat kirin wek pirsgirêka Kurd hat fêmkirin. Ji ber ku Kurd heta bi hucreyan jî hatine parçekirin. Di vê çarçovê de divê bê dîtin ku em jî wek gel derbasî dîrokê bibin û yêkitiya xwe ava bikin. Gelê Kurd ev 200 sal in li çeperan têk neçûne. An ji ber îxanetên hundir an jî li ser maseyan têk çûne. Îro hebûna Kurdan bi têkoşîna hatiye dayîn hatiye qebûlkirin. Êdî divê bêstatubûna Kurdan bi dawî bibe. Bi taybetî jî divê destpêkê em vegerin ser eslê xwe. Baweriya me ew e ku divê em di çarçoveya stratejiya neteweyî de bên ba hev."

Demîrtaş da xwiyakirin ku pêwist e daxwazên xwe yên hevpar bînin ziman û wiha axivî: "Em dibêjin divê em di çarçoveya stratejiya neteweyî de bên cem hev. Em ne mecbur in cudatî û rengên xwe biguherînin. Di nav parçeyan de çaresiyên bistatu divê hebin. Em dibêjin divê em di xalên hevpar de bên cem hev. Li ser daxwazên gelê Kurd divê em yekîtiyê ava bikin û vê yekê qebûl bikin. Em bawerin ev konferans dê bibe bingeha Konferansa Neteweyî."

Çîftyurek: Divê gelê Kurd qedera xwe bi xwe diyar bike

Serokê Giştî yê Partiya Sosyalîzm û Azadiyê (OSP) Sînan Çîftyurek jî di axaftina xwe de got ku Tirkiye bi gurkirina şer bingeha şerê herêmê çêdike û armanc ew e ku li Sûriyê rêvebereyeke nû ya Kurdan asteng bike. Çîftyurek bilêv kir ku di xalên hevpar de yekîtî pêwîst e û wiha pêde çû: "Xala me ya hevpar ew e gelê Kurd qedera xwe bi xwe diyar bike. Em wekî çareseri dikarin Xweserî, federasyon an jî çareseriyeke din pêşniyar bikin. Lê em hemû dixwazin gelê Kurd qedera xwe bi xwe diyar bike. Em dixwazin ji bo ku çekên li Qendîlê bêdeng bibe destpêkê Tirkiye operasyonan rawestîne. Divê dayikên Tirk jî helwesta xwe biguherînin. Kurd ev 50 salên dawî ne di dijî dagirkerên bêol û emperyalîstan bi çanda serhildanê li ser piyan sekinîn. Îro şunde jî dê yekîtiya Kurdan çanda serhildanê derxe asta herî jor. Em li dijî hêzên emperyalîst yekîtiya xwe ava bikin."

Taşçıer: Pêwist e statuya Kurdan di destûra nû de bê parastin

Serokê Tevgera Demokratên Şoreşger ên Kurd (TDŞK) Îmam Taşçıer jî di axaftina xwe de xwest operasyon bên rawestandin û got: "Ev konferans ji bo guh bidin dengê gelê Kurd derfetek e. Divê em bibiryarbûna xwe nîşanî dewletê û hikûmetê bidin. Hêvîdar im em ê di dawiya konferansê de biryarên girîng werbigirin. Ez pêşniyar dikim ku ji bo çareseriya pirsa Kurd a bi riyên aştiyane û demokratîk statuya Kurdan di destûra nû de bê parastin. Ji ber vê yekê jî 3 daxwazên min ên bingehîn hene: Ya yekemîn qebûlkirina statuya Kurdan, duyemîn perwerdeya zimanê dayikê û sêyemîn jî astengiyên li dijî xebatên siyasî bên rakirin."

Di rûniştinên duh de piştî partiyên siyasî nunerên rêxistinên civakî, kulturî, rojnamevanî û perwerdeyî, nunerên gelên kêmnetewe û olên cuda harî dawîn jî akademisyen û nivîskarên kurdistanî li ser jiyana bi hevre ya gelên Kurdistanê û yekîtiya têkoşînê axaft.

KOnferans îro ê pirsgirêken destureka nuh a Tirkiyeyê û Konferansa Kurdistanî a sê perçeyî gotubêj bike.

Tê payin ku di dawiya konfernasê de daxwiyaniyek li ser rojeva konferansê û biryarên wê bê derxistin, bang li parlamenterên BDP.ê bê kirin ku ew biçin meclisê û daxwaza rawestandina şer ji hukumeta Tirk û PKK-ê bê kirin.

NETKURD

6 tonluk uydu Dünya'ya düşecek

Amerikan Havacılık ve Uzay Dairesi (NASA) yetkilileri, kullanım dışı bir uydunun 5 gün sonra Dünya'ya düşeceği uyarısında bulundu. 6 tonluk eski uyduyu yakından izleyen NASA uzmanları, uydunun 23 Eylül veya bir gün sonra atmosfere girmesinin beklendiğini belirtti. NASA'da görevli bilimadamları, uydunun Dünya'ya yaklaşırken 26 parçaya bölüneceğini hesapladı. Bunların birine çarpması olasılığı ise sadece 3 bin 200'de 1 oranında bulunuyor. Dünya'ya düşecek en büyük parçanın yaklaşık 170 kilo olacağını belirten uzmanlar, yarın bununla ilgili yeni bilgiler vereceklerini açıkladı. Hesaplamalara göre, Antarktika hariç tüm kıtalara uydu parçalarının düşmesi olasılığını bulunuyor. Şimdiye kadar hiçbir insana uzaydan düşen bir uydu parçası isabet etmedi.

Davutoğlu da MİT'in arkasında

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'dan sonra Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu da, MİT Müsteşarı'nın arkasında durdu. CNN TÜRK'e konuşan Davutoğlu, internette yayınlanan MİT-PKK görüşmesi ses kaydıyla ilgili olarak, "Hakan Fidan talimatın gereğini yerine getirmiştir" dedi.

Dışişleri Bakanı Davutoğlu, CNN TÜRK canlı yayınında gazeteciler Hande Fırat, Fikret Bila ve Nasuhi Güngör'ün BM Genel Kurul çalışmaları ve gündemdeki dış politika konularına ilişkin sorularını yanıtladı.

BM Genel Kurulu çalışmalarında Türkiye'nin takviminin ne olduğunun sorulması üzerine Davutoğlu, bu toplantılarda genelde bir dünyanın ilgilendiği ve öne çıkan konular bir de her ülkenin kendisinin ilgilendiği konular olduğunu belirterek, son dönemde dünyanın ve Türkiye'nin özel olarak ilgilendiği konuların hep üst üste geldiğini kaydetti.

Davutoğlu, bu gündemin her sene yenilendiğini, ama hep ana aktörlerden birisinin Türkiye olduğunu belirterek, Türkiye'nin eskiden bu süreci izleyici gibi takip ettiğini ancak şimdi hazırlayıcısı olduğunu bildirdi.

BM Genel Kurulu'nda Filistin'in tanınması, Somali'nin durumu, Türkiye-İsrail ilişkileri, Arap Baharı ve Kıbrıs meselesi gibi konuların ön plana çıkacağını anlatan Davutoğlu, Filistin'in tanınması konusunda en aktif ülkelerden birisinin Türkiye olduğunu, bu konuda destek vermekle kalmayıp diğer ülkeler nezdinde bir kampanya düzenlediklerini kaydetti.

Sıfır sorun politikası

Bakan Davutoğlu, sıfır sorun politikasının iflas ettiğine ilişkin eleştirilerin hatırlatılmasına karşılık, "Komşularla sıfır sorun politikası doğru bir politikaydı, bugün de doğrudur, yarın da doğru bir politika olacaktır" dedi.

Kavram olarak bu terimi kullandıklarında asıl yapmak istediklerinin zihniyet ve Türkiye'nin görünümünün değişimi olduğunu, bunu da başardıklarını anlatan Davutoğlu, "Bu kavramı geliştirirken hedeflediğimiz bütün unsurlar gerçekleşmiştir" diye konuştu.

Davutoğlu bu kavramı ortaya atarken savaş tarihi okutmuş biri olarak komşularla hiçbir sorun olmayacağını tabi ki düşünmediğini belirterek, ancak amaçladıklarının zihniyet değişimi olduğunu bildirdi.

"Biz sıfır sorunu rejimlerle değil öncelikle halklar arası ilişkilerde gerçekleştirdik" diyen Davutoğlu, tek tek olaylardan hareketle Türkiye'nin devrimsel mahiyette yaptığı bu politikanın bittiğinin düşünülmesinin iyi niyetli olmadığını söyledi.

Davutoğlu, "Büyük bir dış politika hamlesi yaşandı, bunun ana kavramlarından birisi yıpratılmak isteniyor. Sıfır sorun başarıya ulaşmıştır, öngördüğümüz hedefleri gerçekleştirdik. Şimdi bir iki ülkenin iç sıkıntıları nedeniyle bu kavram devreden çıkmadı, daha güçlü şekilde halklar bazında devrededir ve devam edecektir" diye konuştu.

Doğu Akdeniz'de seyrüsefer serbestliği

Doğu Akdeniz'de seyrüsefer serbestliği ile ilgili soru üzerine Davutoğlu, "bütün ülkelerin, Doğu Akdeniz'in Türkiye'nin köşeye sıkıştırılacağı bir yer olmadığını bilmesi gerektiğini" vurguladı.

Türkiye'nin Doğu Akdeniz'i barış denizi haline getirmek istediğini söyleyen Davutoğlu, ancak bazı ülkelerin "uluslararası sularda benim sözüm geçer" tavrına da en uzun sahildar devlet olarak izin vermeyeceklerini kaydetti.

Davutoğlu, Türkiye'nin bu bölgedeki ulusal çıkarının Süveyş'ten Hint okyanusuna kadar uzandığını ifade ederek, bu nedenle bölgedeki seyrüsefer serbestliğinin Türkiye için çok önemli olduğunu bildirdi.

Davutoğlu, "Bu bölgedeki seyrüsefer serbestliğini sınırlandıracak her türlü hareket benim egemenlik haklarımı da zarara uğratır" diyerek, İsrail'e bu ilke ile verilen mesajı şu sözlerle anlattı:

"Bizim verdiğimiz mesaj şudur: kendi karasularına bak, onun dışındaki alana tek taraflı müdahalede bulunamazsın. Bu net bir mesajdır."

Bakan Davutoğlu, İsrail ile ilişkilerin nereye gideceğinin bu ülkenin tutumuna bağlı olduğunu söyleyerek, "Kimse bizden vatandaşlarımızın hukukunu göz ardı ederek ilişkileri normalleştirmemizi beklemesin. Biz net olarak (apology) kelimesinin geçmediği hiçbir metni özür olarak kabul etmeyiz. Yapılan hareketin açık ve resmi bir şekilde hata olduğunun kabul edilmesini istiyoruz" diye konuştu.

Filistin ablukasının kalkmasına ilişkin Lahey Adalet Divanı'na yapılacak başvuru ile ilgili hukuki hazırlıkların sürdüğünü anlatan Davutoğlu, bu başvurunun sadece Türkiye'nin değil Arap Ligi, İKT gibi kuruluşlarla ortak yapılmasını arzu ettiklerini kaydetti.

Bakan Davutoğlu, "Bu sadece Türkiye'nin bireysel başvurusu değil, uluslararası toplumun tasarısı olsun diye çalışılıyor" diyerek, Filistin'in tanınma süreci ile bu tasarının senkronizasyonu için hazırlıklar içinde olduklarını, ekim ayı içinde belli bir aşamaya gelinerek müraacatın yapılacağını kaydetti.

---

52 gündür haber yok

KCK Önderi Abdullah Öcalan, 52 gündür avukatları ve ailesiyle görüştürülmüyor. ''Gemi bozuk", ''hava muhalefeti var", ''personel faaliyeti yok" bahanelerinin gayri ciddi olduğunu belirten avukatları suç duyurusunda bulundu.

KCK Önderi Öcalan'dan 27 Temmuz'dan bu yana haber alınamıyor. Türk devleti ile AKP Hükümeti ısrarla avukatların başvurularını geri çeviriyor. Son reddin bahanesi de aynıydı: Gemi arızalı gidemezsiniz! Avukatlar, İmralı Cezaevi Müdürü hakkında „görevi kötü kullanmaktan" suç duyurusunda bulundu.

Abdullah Öcalan'ın savunmasını üstlenen merkezi İstanbul'da bulunan Asrın Hukuk Bürosu'na bağlı avukatlar, İmralı Adası'na gidebilmek için önceki gün yeni bir izin başvurusunda bulundu. Ancak Bursa Cumhuriyet Savcılığı ve İmralı Yüksek Güvenlikli Cezaevi Müdürlüğü'nün yanıtı değişmedi. Avukatlara „gemi bozuk gidemezsiniz" denildi. Bundan önce yapılan 13 başvuru da „hava muhalefeti var", „personel faaliyeti yok" ve „gemi bozuk" bahaneleriyle geri çevirilmişti. 14. kez talepleri reddedilen ve 52 gündür Öcalan'dan haber alamayan avukatlar, iç hukuk yollarını kullandı.

Görevlerini kötüye kullanıyorlar

Öcalan'a görüş yasağını geçtiğimiz hafta Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşıyan avukatları bu kez de yasağı uygulayan Cezaevi Müdürü ile diğer yetkililer hakkında suç duyurusunda bulundu. Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı'na yapılan başvuruda yetkililerin „görevini kötüye kullanmak"tan yargılanması istendi.

Durum insani değil

Avukatlar, başvuruda Öcalan'ın dış dünyayla tek sosyal teması olan avukat ve aile görüşmelerindeki düzensizliğin 2011 yılı itibariyle yeniden yoğunlaştığının altını çizdi. Öcalan'a telefon hakkı tanınmadığını ve yazdığı mektupların da gönderilmemesinden dolayı son 6 haftadır dış dünyayla tüm bağı koparılarak tam bir tecrit içinde tutulduğunu belirten avukatlar, „Açıkça tecridin derinleştirilmesi ve savunma hakkı ihlali" olan yönelimin hukuk ve yasaların da ötesinde insani olmayan bir durum olduğuna vurgu yaptı.

Kasti ve özel bir tecrit

Tecridin „tamamen keyfi bir uygulama" olduğunu belirten avukatlar, „Görüştürmemek için ileri sürülen 'gemi bozuk', 'hava muhalefeti' gibi nedenlerin hiçbiri inandırıcı değildir. Bu durum hukukla izah edilemez. İki ay boyunca hiç mi müsait bir zaman olmadı! Ortada ilgili yetkililerin müvekkilimiz Öcalan'a karşı kasti ve özel bir tecrit uygulaması söz konusudur" dedi.

Adalet Bakanlığı da sorumlu

Avukatlar, cezaevi görevlilerinden Adalet Bakanlığı'na kadar görüşme başvurularını reddeden tüm sorumluların „görevi kötüye kullanmaktan" yargılanmalarını istedi.

Mahkemeye de başvuruldu

Avukatlar ayrıca Bursa 1. İnfaz Hakimliği ile Bursa Ceza ve Tutukevleri İzleme Kurulu'na da başvurdu. Bursa 1. İnfaz Hakimliği'ne yapılan başvuruda, yasal hakları olan görüşmenin sağlanması istendi.

İzleme Kurulu İmralı'ya gitsin

İşkenceyi İzleme Kurulu'na da dış dünyayla teması tümüyle kesilen müvekkillerinin akıbeti konusunda kaygılı olduklarını bildiren avukatlar, Kurul'un İmralı'ya giderek, Öcalan'ın durumunu yerinde incelemesini ve sonuçların rapor haline getirilmesini istedi.

ÖMER ÇELİK
DİHA/İSTANBUL

Toplu mezara Vali barikatı

Wan'ın Şax (Çatak) İlçesi'ndeki toplu mezarı incelemek isteyen uluslararası heyet, Van Valisiliği'nin engeline takıldı. 36 kişilik heyet, Keleh mıntıkasındaki toplu mezarın açılması için savcılığa başvurdu.

Almanya, İsviçre ve El Salvador'dan Wan'a gelen uluslararası heyet, aralarında Alman enternasyonalist Andrea Wolf'un da bulunduğu 41 PKK gerillasının gömüldüğü toplu mezara dün de gidemedi. Önceki gün askerlerce engellendikten sonra konuyla ilgili Vali Münir Karaloğlu ile görüşen heyet, dün yeniden Kelek mıntıkasına doğru yola çıktı. Ancak İHD, MEYADER, Barış Anneleri İnisiyatifi ve Van Kadın Derneği temsilcilerinin de eşlik ettiği heyet, sabah saatlerinde Narlı Köyü girişinde Narlı Jandarma Karakolu askerleri tarafından durduruldu.

'Vali engeli bir skandal'

Jandarma temsilcisi, Valiliğin talimatıyla „güvenlik" gerekçesiyle heyetin geçmesine izin verilmeyeceğini bildirdi. Heyet ise, toplu mezarın bulunduğu noktaya bir kilometre uzakta yaşayan köylüler ile görüştüklerini, gidişlerine engel oluşturacak güvenlik sorununun olmadığını vurguladı. Ardından aynı argümanı Van Valisi'ne ileten heyete Karaloğlu, „Nerede güvenlik sorunu olup olmadığını ben bilirim" diyerek telefonu heyet temsilcisinin yüzüne kapattı. Heyette yer alan Federal Almanya Meclisi Milletvekili Andrej Hunko, „Bu bir skandal" diyerek, tepki gösterdi.

Mezarın açılması için başvuru

Durumu değerlendirmek için karakol önünde kısa bir toplantı yapan heyet, bu durum üzerine Almanya ve İsviçre temsilcilikleri ile görüştü. Ancak büyükelçilikleri, konuyla ilgili diplomatik sebeplerden ötürü heyete gereken desteği vermedi. Şax ilçe merkezine dönen heyet üyeleri, toplu mezarın açılması için savcılığa başvurdu.

Ateşkes sürecinde katliam

Şax'a bağlı Keleh mıntıkasındaki toplu mezara gömülen 41 ARGK gerillası, 21 Ekim 1998'de Colemêrg (Hakkari), Şirnex ve Wan üçgeninde başlatılan bir operasyonda öldürülmüştü. Genişletilerek sürdürülen operasyonda çıkan çatışmalarda çok sayıda gerilla hayatını kaybederken, Ronahî kodadlı Andrea Wolf'un da bulunduğu bir grup yakalandıktan sonra işkencelerden geçirilip kurşuna dizildi. Andrea Wolf'un arkadaşları, 13 seneden beri mezarın açılması ve savaş suçu işleyen sorumluların yargılanması için mücadele ediyor. En son Haziran ayında İHD Wan temsilcileri, köylülerin yardımı ile mezarın yerini tespit edip olay yerine gitmişti. Olay yerinde gerillalara ait yığınla kemikle karşılaşan İHD'liler, konuyla ilgili uluslararası heyetle birlikte çalışıyor. n

DİHA/WAN

Konsulxaneya Urdunê li Hewlêrê hat vekirin

Duh bi amadebûna serokê Hikumeta Herêma Kurdistanê Dr. Berhem Salih û serokwezîrê Urdunê Dr. Merûf Bexêt, rêûresma vekirina konsulxaneya Urdunê li Hewlêrê bi rê ve çû.

Duh bi amadebûna serokê Hikumeta Herêma Kurdistanê Dr. Berhem Salih û serokwezîrê Urdunê Dr. Merûf Bexêt, rêûresma vekirina konsulxaneya Urdunê li Hewlêrê bi rê ve çû.

Beriya vekirina konsulxaneyê jî, her du alîyan di civîneke taybet de peywendiyên Urdun û Herêma Kurdistanê gotûbêj kir û piştre jî di kongreyeke rojnamevanî de babetên ku hatine gotûbêjkirin hate aşkerekirin.

Salih da zanîn ku hikûmeta Herêma Kurdistanê ji hikûmeta Urdunê xwestiye di dema serdanê de hêsankariyan ji welatiyên herêm re bike. ji aliyê xwe de jî, Bexêt got ku hemû tiştên hikûmeta herêmê xwestine dê bên çareserkirin.

Rollerini Erdoğan'a kaptırmadılar

Kaddafi'yi iktidardan düşüren Sarkozy ile Cameron, oyuna sonradan dahil olan Erdoğan'a rollerini kaptırmamak için Libya'ya gitti.

'Arap Baharı'nın yaşandığı ülkelere giderek rol kapmaya çalışan Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'a, Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ile İngiltere Başbakanı David Cameron 'dur' dedi. Libya'da Muammer Kaddafi'nin 42 yıllık iktidarının devrilmesinde başrol oynayan Sarkozy ile Cameron, dün Trablus'a giderek Ulusal Geçiş Konseyi Başkanı Mustafa Abdül Celil ile görüştü. Her iki lider, gelecekteki petrol anlaşmalarını garantilemek için Celil'e baskı yaptı.

Mısır ve Tunus'ta televizyon yıldızı gibi karşılanan Recep Tayyip Erdoğan, 'Arap Baharı'nda pay kapmak için İsrail'i ve Filistin halkını kalkan olarak kullanmıştı. Kurulan yeni yönetimlere 'ılımlı İslam' modeli öneren Erdoğan, halkın sempatisini kazanmak için İsrail'e yüklenmişti. Erdoğan'ın halka oynayan yaklaşımını gören Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ile İngiltere David Cameron, dün apar topar Libya'ya giderek kendilerinin kurdurduğu yeni yönetimle görüştüler. Yeni yönetim ise Libya'daki aslan payının kendilerine yardım eden ülkelere verileceğini açıkladı.

Cameron'dan ince mesaj

Kaddafi'nin iktidardan uzaklaştırılmasından sonra Libya'ya ilk giden lider İngiltere Başbakanı David Cameron oldu. Muhaliflere ilk günden itibaren destek veren İngiliz Başbakan Cameron, iç savaş halindeki Libya'nın toparlanması için yardımcı olacaklarını söyledi. Cameron, özellikle bozulan yolların tekrar yapılması, suların akması ve bombalardan etkilenen hastanelerin tekrar hizmet vermesinde İngiltere'nin rolünün altını çizerek yeni yönetime mesaj gönderdi. "Libya'da daha yapılacak çok iş var" diyen Cameron, Kaddafi'nin yakalanması için çalışmalarını sürdüreceklerini söyledi. İngiltere ayrıca, Libya'nın yeni yönetimine yardımcı olmak amacıyla Libya'nın dondurulan mal varlıklarından 600 milyon Sterlin'lik bölümünü serbest bırakacağını açıkladı.

Tunus ve Mısır'daki halk hareketinde pasif kalan ancak Libya'yı bombalayan ülkelerin başında gelerek tek

rardan Ortadoğu'da rol almaya çalışan Fransa da, Libya'da alacağı payı Türkiye'ye kaptırmamaya kararlı. İlk günden itibaren muhlifleri destekleyen Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy, muhaliflere Kaddafi'yi teslim etme sözü verdi. Kaddafi'yi ve eski yönetimin üst düzey yetkililerini hakim karşısına çıkaracaklarını savunan Sarkozy, muhaliflerle petrol konusunu da görüştü. Libya'daki savaştan önce muhalifler Fransa'ya, ülkelerinde çıkan petrolün büyük bölümünü vermeyi vaadetmişti.

Yardım edenlerle işbirliği yapılacak

Her iki liderle görüşen Ulusal Geçiş Konseyi'nin Başkanı Mustafa Abdül Celil ise, Kaddafi'ye karşı kendilerine destek verilmesinden dolayı İngiltere ve Fransa'ya teşekkür etti. Celil, devrim sırasında kendilerine yardım eden ülkelerle petrol ve diğer alanlarda işbirliği yapacaklarını da sözlerine ekledi. Geçiş Konseyi Başkanı Celil, İngiltere ve Fransa'dan Kaddafi birliklerine karşı savaşmak için silah isteğini tekrarladı. Celil, BBC'ye yaptığı açıklamada, "Kaddafi'nin Libya'nın güneyinde olduğunu ve intikam saldırıları planladığını" söylemişti.

Fransa ve İngiltere, Kaddafi karşıtlarından büyük destek alıyor. Özellikle muhaliflerin ele geçirdiği ilk kent olan Bingazi'deki duvarlara "Merci Sarkozy" ve "Teşekkürler İngiltere" yazıldı. Sarkozy, Bingazi'de kalabalıklar tarafından kurtarıcı gibi görülüyor.

TRABLUS

Erdoğan savaşta kararlı!

Türk Başbakan aldıkları savaş kararını uyguladıklarını ve kimsenin kendilerinden iyi niyet beklememesini istedi. Operasyonlardan övgüyle sözeden ve devam edeceğini duyuran Türk Başbakan Erdoğan, İran ile işbirliklerinin gayet iyi gittiğini ve ortak operasyon yapabileceklerini söyledi.

Türk Başbakan Recep T. Erdoğan, Tunus'a uçarken gazetecilerin sorularını yanıtladı. Devlet ile PKK arasındaki görüşmeleri reddetmeyerek, MİT Müsteşarı Hakan Fidan'a sahip çıktı. Devletin üzerine düşeni yapmaya devam edeceğini belirten Türk Başbakan Erdoğan, „Süreç etkilenmez. İstedikleri kadar tehdit mekanizmaları oluştursunlar. Devlet karar verdiğini uygular. Bölücü terör örgütü ve siyasi uzantıları geçmişte olduğu gibi bizden iyi niyet ve anlayış beklemesinler" dedi.

„Yani Habur anlayışı bitti mi?" şeklindeki soruya Türk Başbakan, „Evet, bitti. Bu tarz anlayış beklememek lazım artık" diye yanıt verdi. Türk İçişleri Bakanı'nın sınır ötesi operasyon ile ilgili „heran olabilir" açıklaması hatırlatılan Erdoğan, „İçişleri Bakanımızın bir sürçü lisanı oldu. Kendisiyle konuştum, düzeltti. Böyle şeyler söylenmez zaten, yapılır. Genelkurmay Başkanım, Kuvvet komutanlarıyla birlikte bölgede incelemelerini tamamladı. İçişleri ve Orman bakanları da yatırımları inceliyor. Malum yatırımlara bir tehdit söz konusu. Şehirde ve kırsalda gereken her tedbiri alıyoruz. PKK Kandil dışında da ağır zayiat veriyor. Bu süreçte medyaya da terör örgütünün propagandası niteliğindeki hususları ademe mahkûm etmek düşüyor" dedi.

„İran'la bir gerginlik söz konusu mu?" şeklindeki soruya da Erdoğan, şöyle yanıt verdi: „İran'la bir gerginlik var diyemem. Ama Suriye konusunda kendilerine 'Sizden aldıkları cesaretle Esad yönetimi şımarıyor' uyarısını yaptık. Ahmedinejad'la telefonla bu hususu görüştük. Sonra özel temsilcisini gönderdi. Onunla da konuştuk. Tavırlarında değişiklik oldu. Yakında Hakan Bey'i göndereceğim. BM toplantısında da muhtemelen Ahmedinejad'la görüşeceğim. Daha sonra benim de gitme durumum olabilir."

„PKK'ya karşı bir işbirliği nasıl gidiyor?" şeklindeki tamamlayıcı soruya ise Erdoğan'ın cevabı kısa oldu: „İyi gidiyor. Kandil'de müşterek bir çalışma yapabiliriz."

HABER MERKEZİ

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gênêral Mistefa Barzanî

Piştî Silemaniyê, gunde Barzan dibe navenda xebata sîyasi li başurê Kurdistanê:

Piştî şikesta şorişa Şex Mahmudê nemir barê xebat û karê Kurdayetîyê li başûrê Kurdistanê bi yekcarî dikeve herema Behdînan ku navenda rêberatîya vê xebat û hereketa gundê biçuke Barzan e. Qeza Mêrqasor ku nahîyên Mêeqasor, Barzan û Şêrvan digire ber xwe, girêdayî wîlayeta Hewlêrê ye.

Devera Berzan berîya kû piştî çend şerhildanên kurdan bi yekcarî ji alîyê rêjîmên dagirker ve wêran bibe, 400 gundên awedan têda hebune û hejmara runiştvanen heremê zêdetir ji 40 hezar kesan buye. Herema Barzan û navenda wê gundê Barzan di çaxê Şêx Ebdulselamê yekem da ku di sala 1872-ê zayînî de wefat kir, ji ber ku tekeya terîqeta Neqşbendî li Nehrîyê têda bu, mîna navendeke olî û avedan ku herdem tevî mirîdên ve terîqêtê bu, tihat hesibandin. Şêx Ebdulselamê yekemîn berêvajî şêx û axayên hemdemî xwe, mirovekî dadmend û bi edalet bu. Wek jêderên bîyanî didin xuyakirin di çaxê wî da hinek karên baş û xebatên sosyalî ji bo pêşketina jîyan û rewşa civakî hatin kirin ku ger bi pîvanên roja îro bên nirxandin û şirovekirin, di wê serdemêde pir girîng bun. Ji wan karan: parvekirine zevî û erdê çandinê bi ser gundîyan de, qedexekirina milkdarîya zêde bi şêweyên fêodalî, qedexekirina bi zorê zûdayîna keçan û parastina siruşta Kurdistanê anku birina dar û dirextan, şewitandina daristana û qedexekirina kuştin teyr û tiwalan, nêçira heyvanên kovî, bêhinfireyî li hemberî dîyanetên der û dora coxrafîya jîyana wan û herema Behdînan (Jîyana hevpar bi Kurdên êzidî, turkmên, kildanî, yehudî, xaçparêzên ermeni ê musliman bun û …) jîyana dostanî bi hemu gelên heremê re û xala herî girîng parastina mafê gelê kurd û serkeşîya bizava netewîya kurdan di heremek coxrafîya girînga Kurdistanê de ku nîşana dêmokratîkbuna bîr û ramanên bireveberên Barzanî bû, tesîrek mezin li ser bizava sîyasî 1olîya vê malbatê danî.

Piştî wefata Şêx Ebdulselamê yekem kurê wî Şêx Mihemed Barzanî dibe cîgirê wî. Şêx Mihemed piştî zewacê dibe xweduye pênc kuran: Şêx Ebdulselam, Şêx Ehmed, Mistefa Barzanî, Mihemed Sîdîk û Şêx Babo. Wan tevan ji desbêka xwenasandinê bu hemu awayan xebat kirin ku rîya kalkê xwe ya xizmeta ji bo gel di hemu warên sîyasî, olî û civakî de dibomînîn.

Navdartirîn endamê vê malbatê ku tevaya temenê xwe di rîya xebata sîyasîya jib o kurd û Kurdistanê derbas kir, Mistefa Barzanî ye.

Mistefa Barzanî kîye, çikirîye û serhildana wî di dîroka Kurdistanê de xwedî rolekî çawaye?

… Jîyana te jî tijî buyer, derdiberî û niştimanperwarîya Mistefa Barzanî ye heja radeyeke. Bersîva van pirsên me bide.

Jiyanê nemir Mistefa Barzanî, malbata wan û çend buyerên din di jîyana wî da.

Mistefa Barzanî di 14-ê adara sala 1903-an (14. 03. 1903) de le gundê Barzan hat dinê. Berîya ku ew cavên xwe bi jîyana dinyayê veke, bavê wî (Şêx Mihemed) ji di sala 1903-an de wefat kiribu.

Li gor çavkanîyên dîrokî her çend nerazîbun (itiraz) û bizava Şêx Ebdulsalam Barzanîyê duyemin li dijî Osmanîyan zêde dewam nekir, clê ev serhildan û serhildanên din yên mîna serhildana eşîreta Millîyan bi serokatîya Îbrahîm Paşayê Millî û çend serhildanên din li heremên cuda bi cudayên Kurdistanê, bun sedemên xweşkirina zemînêya çêbuna şoreşa Îtîhadîyan di sala 1908-an de.

Çaxe çalakî û lêbatên sîyasîyen Barzanîyan vedigere bo destbêka sedsala XX-an ku bi serokatîya Şêx Ebdulsalamê duyemîn di sala 1907-an de bi qasî du mehan li heremê berdewam bû. Piştî ku Osmanîyan serîhildan tekşikandin gelek kes zindanî kirin ku Mistefayê 3 salî jî yek ji wan bu ku bi dayika xwe ve di girtîgeha Musilê de hatin girtin. Mistefa Barzanî zu tema derdê duri û xema bindestîya gelê xwe ji sê salîya, dema ku hê zarok bu di nava lepên dujminê dagirker da kesand. Salek piştre di çaxê hêrişa êtihadê de gundê Barzan ket ber hêrişa hêzên wan yên di bin serokatiya Silêman nezif Paşa da. Ji ruyê neçarîya Şêx Ebdulsalam Barzanî pêna xwe bo Seyîd Tehayê Nehrî dibe û di gunde Rajan li herema Mirgever (wilayeta Ûrmîyê - Rojhilatê Kurdistanê) dimîne û bi hevkariya serokê Kurd nemir Simkoyê Şikak bi karbidestên Rusan re dikeve nava peywendîyen sîyasî, lê mixabin çaxe ku ew li herema Mirgever bû, ji alîye xwefiroşekî bi navê (Sofi Ebdullah) ve bi şêweywk namerdane hat girtin û ew teslîmî dewlwta Osmanîyan kirin. Osmanîyan di 14-e çiraya paşîn sala 1914-an de piştî pekanîna dadgehek formaliê, Şêx Ebdulsalamê Barzanî li bajare Musilê darda kirin.

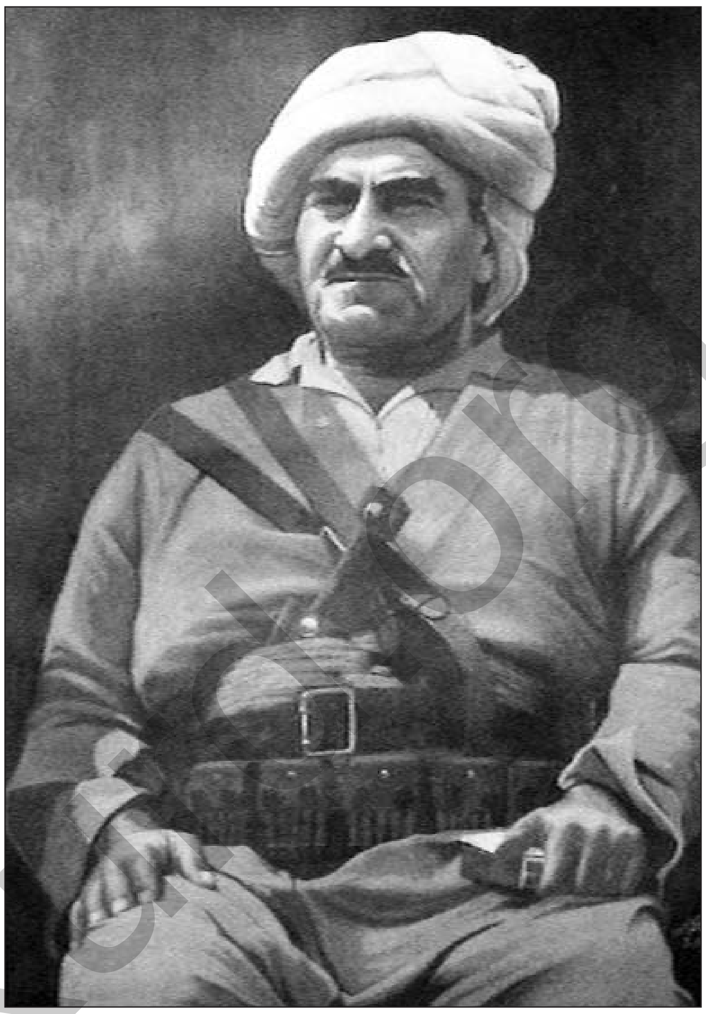

Di etmosfêrek wiha tijî kîna li hemberî dewletên dagirker û zordarîya destgeh û berpirsyarên hokumeta Osmanî de, Mistefa Barzanî ji mîna Îsmaîl Axayê Şikak, Şêx Mehmudê Berzençî û gelek serokên din yên kurd çavên xwe bi jîyaneke tijî êş û elem vedike û di nava malbatek olî de mezin dibe. Ev rewşa jiyanê pêşeroja jîyan û helwesta sîyasîya wî lîdêrê kurd ji dide destnîşan kirin û ew bîr û ramanên Kurdayetiyê bêtir di hest û mêjiyê xwe de dide perwerdekirin. Piştî ku Osmanîyan bi bêbextî Şêx Ebdulasalam Barzanî şehîd kirin, Şêx Ehmedê birayê wî bu rêber û serkarê herema Barzan û eşîretên Barzanî. Wê demê têmenê Mistefa Barzanî 18 salî bu. Berîya wê li gor çavkanîyên dîrokî di navbera salên 1917-a, 18 û 19-an de, Şêx Ehmedê Barzanî birayê xwe yê xurt Mistefa Barznîyê 16 salî bi Şêx Ebdulrehmanê Şirnexî rê jib o lidarxistina kar û barê şoreşek berfireh li bakurê Kurdistanê dişîne bajarê Muşê û ew li wir hev dîtîneke bi Şêx Ebdulqadirê Nehrî û Şex Seîde Pîran re pêk tîne. Herwiha Şêx Ehmed bi şeweyek nihinî ji sala 1920-an û pêde bi Şêx Mehmudê Berzençî û Sîmkoyê Şikak re ku sergermî xebeta li dijî her du dewletên Îraq û Îranê bun, dikeve nava tekêlîyên polîtîk. Mistefa Barzanî ji çaxê li xwe famand, zû bi bindestî û tepeserîya gelê kurd hesîya. Wî dixwest bi hevkarîya birayê xwe Şêx Ehmed, xelekên zincîra hereketa kurdî bi rêk û peki bidomîne.

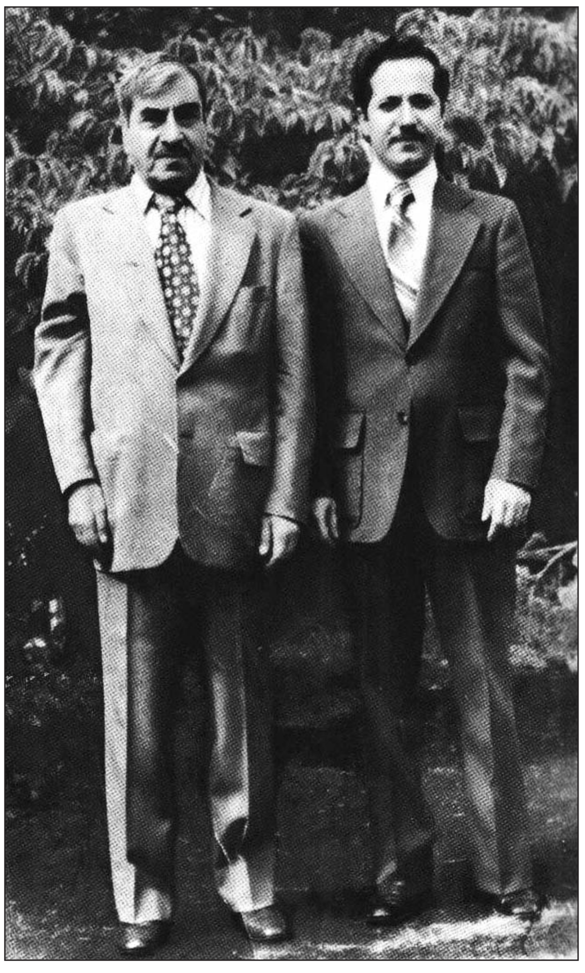

Herwiha Mistefa Barzanî ji temene 15 saliya xwe û pêde bo kar û barê parastina hoza Barzan li dijî desthilatdarîya dewleta navendîya Îraqê û hozên çiran, roj bi roj wekw şervanekî zîrek erk û wezîfeyên zêdetir li ser milên xwe hîss dikirin.

Eşîretên kurd bi giştî û eşîretên Barzan bi taybetî di tevaya dirêjahîya dîroka xebata sîyasîya xwe de bi wefadarîyek mezin û di tengavîyên herî giran de rêbatên xwe bi tenê nehîştine û bi dilsozî û fedakarî ew parastnine. Ev rasti di bîraninên wan serleşkêrên artêşa dewletên dagirker de ku bi hêzên Barzanîyan re ketine nava şerên giran ji, tê dîtin. Serleşker Teferuşyan, Hesen Erfeî û Rêzim Axa di pirtukên xwe de vê rastîyê diselmînin.

Dûmahî rûpêl. 8

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê

Sala 1919-an Mistefa Barzanî li ser biryara birayê xwe Şêx Ehmedê Barzanî dema ku xortekî 19 salî bu weke fermandarekî şervan û şareza, bi hêza xwe wê ji bo hevkarîya xebatkarên şoreşa Şêx mehmudê Berzinçî xwe gêhand herema Silêmaniyê. Hêza wî bû du qoli ku halîkarî ji qolla Pîyaw û koma din jî ji navçeya Balek de derbas bun. Ew herçend di rê de rastî şerê bi eşîretên hevkarên înglîzan re rast hatin jî, lê bi fîdakarîyêk mezin û şehîtbuna çend şervanên Kurd wan xwe gêhandin herema Silêmanîyê. Mixabin berî ku ew bigêhin wê derê şoreşa Şêx Mehmude Berzençî jî bi dilî ji Kurdistanê hat dur xistin. Mistefa Barzanî bi ve kiryara xwe da îspatkirin ku pêvista her kes bi şêveyek netewî nêzî pirsgireka gelê xwe bibe.

Kurdistanê (Mihabad 1946) de jî Melle Mistefa Barzanî sînorên destçêrikî bi fermî nasnekirin û xwe gêhand paytexta komara bajarê Mihabadê. Ev nîşanek ji bo selmandine ve rastîya dîrokî bu ku di navbera Kurdan de hevgirtinek bihêz pêkhatîbu. Lê mixabin merc û rewşa sîyasîya cîhanê, dîroka Kurdan ber bi rêyek din ya berovajî berjewendîyên Kurdan ajot.

Yekemîn serhildan û şorêşa Barzanî di roja 9-e Sibata sala 1931-an (09.02.1931) de bi beşdarbuna 80-ê şervanên Kurd di bin serokatîya Mistefa Barzanî de di şerekî bi navê (Berqê Begê) li diji artêşa Îraqê destbêkir. Di vî şerê ku piştre di domandina qedera sîyasîya Kurdên başurê Kurdistanê de rolekî girîng lîst, hêzên artêşa Îraqe bi giranî li hemberî şervanên kurd şikestê xwarin û xisarek canî û maddî ya zêde bi dewlwta Îraqe ket. Li hemberi şehîdbuna 5 peşmergeyên Kurd û birindarbuna hejmarek kêm ya şervanên kurd, artêşa dewleta Îraqe 126 kuşti û bi sedan birîndar li pey xwe hîştibun.

Ev tê wê wateyê ku di çaxe serhildana sala 1931 û 1932-an de êdi tiwan û hêza Mistefa Barzanî wek rêberekî şareza li hemberî hêza dûjmin bi temamî hatibu eşkere kirin.

Lê şerê herî mezin ku nemir Mistefa Barzanî hertim di jiyana xwe de bi serbilindî û şanazî behs li şer kirîye, şerê bi navê (Dole Vajî an ji Dola Vajiya yê ku di rojên 3 û 4-ê 02). Şûbatê sala 1931-an de li Dola Vajîya li hemberi artêşa dewleta Îraqe qewimî. Di şere Dola Vajîya de Mistefa Barzanî yê 28 salî bi wan şarezîyên ku li ser taktîkên şerê partizanî hebun, karî bi hewkarîya şervanên xwe 235 esker û fermandarên artêşa dewleta Îraqe bikujin û bi sedan kes jî hêzên dewletê jî di vî şerî de birindar bun. Ev di helakî da bu ku ji şervanên Barzanî tene 12 kes hatibun şehîd kirin. Di vî şerî da jî ber wan hêriş û berwanîyen ku li gor zanist û taktîkn şer bênumune bun, stêrka şansê Mistefa Barzanî wek rêber û serleşkerê kû jê hatî roj bi roj geştir bu û wî karî di nava Kurdên hemu Kurdistana mezin da hêzek menewi ya bilind biafirîne. Bona wî vî şerî ne tenê di nava Kurdan de belkî di nava medya dewletên cîran û cîhanî de ji dengekî bilind veda. Ji bona bêtir nasandina van calakîyên dîrokî li ser hereketên Barzanî pewîştîyek girîng bi lêkolînên akadêmik û zanistî heye.

Bihara sala 1932-an artêşa Îraqe bi hevkarî û piştgirîya hêza esmanî û leşkerîya dewleta kedxara Brîtanîya, hêrişek giran bir ser herêma Barzan. Gundê Barzan ku wek navendeke rêbaratiya şoreşa Kurdan dihat hesibandin, bi giranî hat bombabarankirin û her çend Barzanîyan bi mêranî berxwedan kirin û di destpêkê de hinek serkeftin bi dest xistin lê nikarin li hemberî hêza pircek û cebilxanê û firokên şer yên Ingîlizan, li berxwebidin. Piştî we buyerê Şêx Ehmed û malbatên Barzanîyan neçar man di havîna sala 1932-an de derbasî bakure Kurdistanê bibin. Lê bihara sala 1933-an dewleta Tirkîyê Şêx Ehmedê Barzanî ku wê demê rêberê sîyasî û olîyê hereketê bû, bi çend şervanên wî jî Tirkîyê teslimî dewleta Îraqe kirin.

Ji vê tarîxê û pêde di dîroka serhildana Barzanîyan de rûpelê durketin û derbiderîyê vedibe û jîyanek tijî êş û buyer di nava Kurdên başûrê Kurdistanê de dest bêdike. Dema ku Mistefa Barzanî ev bêbextîya dewleta Tirkîyê dît, ji wir ber bi cîyayên Kurdistanê çu û xwe teslîmî dewlwta Îraqê nekir. Lê li ser daxwaza Şêx Ehmed, Mistefa Barzanî jî xwe gihand cem birayê xwe (Şêx Ehmed) yê ku di girtîgeha bajarê Musilê de bu. Mistefa Barzanî herçend dizanî ku jîyanek tal û nexweş li benda wî ye lê ji ber tewazî û qanunên malbatî, bi kêfxweşî jîyana girdîgehê ji xwe re hilbijart.

Sala 1932-an di çaxê jîyana hêsîrî û dilketîda Barzanîyan dê, dewleta Îraqe bi rênmûnîya axayên xwe yên Brîtanî Şêx Ehmed, Mistefa Barzanî û malbatên Barzanîyan berê şandin bajarê Musilê û piştre jib bo Nasiryê, Kifrî û Pirde (Alton Koprî) û di dawîyê de ji bo Silêmanîyê sirgun kirin.

Di dawîya bihara sala 1936-an Mistefa Barzanî jî bo gotubêjên dîplomatîk bo bajarê Musilê hat vexwîndin, lê berpirsîyarên dewleta Îraqe li wur Barzanî girtin û bi kiryareke durî exlaqe mirovanatîyê walîyê Musilê ye wê çaxê xwest ku bi dayîna jehrê, wi ji holê rake, lê Mistefa Barzanî pişti du hefteyan ku ketibu hale bêhîşyê, ji mirinê rizgar bu.

axa bav û kalên xwe Kurdistanê dijîn. Kesên ku li ser erdnigarîyêk bedew û rêngin jîyanê derbas bikin, zu bi zu nikarin fêrî jîyana dûrî coxrafîya Kurdistanê jî bibin. Bi wateyek din jîyana durî cîya û newelên Kurdistanê jî bo Kurdan pir nexweş e û malbatên wan yên ji Kurdistanê hatin durxistin, li benda derfetek bicuk bun vegerin welatên xwe Kurdistanê.

Şerê cîhanê yê duyemîn Pirsgireka Kurd u Doza Mistefa Barzani:

Şerê cîhane yê duyemîn derfetek girîng ji liv û xebata sîyasîya kurdên başur û rojhilatê Kurdistanê re afirand ku di warê ramyarê (polîtîk) de ji bo netewa xwe karekî bikin.

Sala 1943-an partiya Hîwa bi serokatîya nemir Refiq Hilmî xebatek nihinî û bi dîsplîn di bajarên Îraq û Kurdistanê de didan meşandin. Berpirsîyarên partîya Hîwa ji bo berfiehkirina kar û xebata xwe ya sîyasî û leşkêrî ku bikaribun ji hêza serleşkerekî şareza mîna Mistefa Barzanî û şervanên wî mifayê wergirin di 12.07 Ji sala 1943-an de orqanîzasyona nihiniya endam û sempatên partîya Hîwa, Mistefa Barzanî piştî 10 salan derbiderî û jîyana hêsirîyê ya di destê karbi destên dewleta Îraqê de, ji bajarê Silêmanîyê bajarê Sînoyê li Rojhilatê Kurdistanê kirin. Di wan mercên nazik û hessas de vegera Mistefa Barzanî ya ber bi Kurdistanê tirs û xofek mezin xiste dilê karbidestên herdu dewletan her yekî bi qasî 50.000 dînaran ji bo kuştin an ji anina serê Barzanî dan diyarkirin. Xuyaye ku ev hejmêra bilinda diravê ku ji bo serê Barzanî hatibu dîyarkirin, giringîya xebat û bizava Kurdan ya di bin serokatîye Berzanî di wê demê de dide eşkere kirin.

Bi hezaran sal e ku kurd bona azadîyê şer tike

Lê Mistefa Barzanî pişti jîyana rewşa wan salên ku li durî Kurdistanê û di bin çavderîya berpirsîyarên dewleta Îraqe de derbas kiribû, vê carê bi hurbunî xebiti ku hêzek leşkerî ya rêkubêk li dora xwe bicivîne. Ji bona wê jî di 28.07 Julaya sala 1943-an de bi awayekî nihînî ji rojhilatê Kurdistanê vegerî cihwarê bav û kalên xwe Barzan û di demek kurd de karê zêdetir ji du hezar (2000) pêşmerge û şervanên mêrxas li dora xwe kombike. Bi vî rengî Mistefa Barzanî serhildana xwe ya duduyan di Julaya sala 1943-an de da destpêkirin û şoreşa Barzan ya duyemîn ji heya bihara sala 1945-an berdawam bu. Di vê serhildanê da ji Kurdan li hemberi hêzên dewleta Îraqe gelek serkeftin bi dest xistin.

Di çaxê şoreşa Barzan ya duyamîn de ji 2-ê Oktobra sala 1943-an heya 10-ê Novambra sala 1943-an dijwartirin şerên bixwîn di navbera hêzên Kurd û hêzên dewleta Îraqe de qewimîn ku di tevaya şerên çêbuyî de rejîma Îraqe rastî xisarek mezina maddî û mrovtî bu û bi hezeran leşkeren wan canê xwe ji dest dan.

Dûmahî rûpêl. 9

kurd Gênêral Mistefa Barzanî

Di dîroka azdîxwazîya gelê kurd ya li Başûrê Kurdistanê şerên şoreşa Barzan ya duyemîn an ku şerên Şaneder, Xêrîzok, Gurêtû, Mezinê û şere Meydana Morîkê cîhekî girîng digirin ber xwe. Êdî ji wê şoreşa duyemin û pêda mora netewayîtî bunê bêtir zêdetir ruyê xwe di herekea Barzanîyan de daxuyakirin û partîya Hîwa û hemu efser û serleşkerên Kurd ku di nava artêşa Îraqe de mijulî xizmete bun bi rihek niştimanperwerî piştgirîya vê serhildan û bizava netevi kirin. Xisara mali û canî ya ku dewleta Îraqe li hemberî şervanên Kurd tuş bibu ew neçarkirin ku di 29-ê Novembera sala 1943-an de dawa gotubêjê ji seroke hereketê Mistefa Barzanî bikin.

Di 15-ê çirîya paş sala 1945 (15.01.1945) - an de encumena Azadîyê hat pekanîn. Desthilatdarîya Îraqe li derfeteke digerîyan ku hêzên xwe xurd û berfireh bikin û bi derbeyeke yekcarî şoreşa Barzanî tekbişkîne, lê Kurdan ji bawerîya xwe bi desthilatdarîya Ereban nedihanîn. Bi vî awayî zemineya serekî din di navbera herdu alîyan de hat duristkirin. Gotubêja di navbera herdu alîyan de negêhîşt tu encamekê û bi sere 25-ê Augusta 1945-an (25.08.1945) hevdîtinên du alî bi dawî hatin.

Kurdan careke din di 5-ê ciriya peş sala 1945-an de (05.09.1945) di şere bi nave Meydanê Morîkê de hemasêyek dîrokî afirandin. Di vî şerê giran de artêşa Îraqe bi ji destdayîna 480 kuştî û 80 dîlan ji esker û fermandarên xwe carek din bi vê heqîqetê hasîyan ku nikare bi tenê li hemberî şervanên kurd li berxwe bide. Ji ber ku di şerê navbirî de kurdan tenê 5 kûştî û 7 birîndar hebûn û nav û bangê berxwedana kurdan li her çar perçen Kurdistanê gerîya. Êdû kurdên hemu Kurdistana mezin, Başurê Kurdistanê ji xwe re kirin Keîbeya gêhîştina xwezî, hesret û cîbicîkirine daxwazên xwe yên netewî. Di wan salan de Mistefa Barzanî herçend hê di jîyane de bu jî Kurdên hemu dinyayê re bibu lîdêrekî efsaneyî.

Dema ku şoreşa Kurdan pêşket, dewleta Brîtanya dîsan bi piştgirîkirina ji dewleta Îraqe, careke din qedera sîyasîya Kurdên Başûre Kurdistanê guherand. Lê îdî navê Mistefa Barzanî mîna xebatkar û serokekî qehreman li her dera Kurdistanê bi camêrî belav bubu.

Barzanî û Komara Demokratîka Kurdistan (Mihabad 1946):

Piştî şerê bi navê Meydanê Morîkê dewleta Îraqe bi hevkarîya hêza esmanîya Brîtanya ku jib o berjewendîyên xwe yên aborî hemu yasa û qanûnên mirovanetîye binpê dikirin, karê Barzanîyan tuşî sikeştê bikin û newekhevîya hêzen her du alîyan, Şêx Ehmed û Mistefa Barzanî neçarkirin ku bi biryarek nu di 11-ê Oktobera sala 1945-an (11.10.1945) de ji rîya Keleşîn ya nezîkî bajarê Sînoyê bi armanca hevkarîya komara Demokratîka Kurdistan bi hejmarek mezin xwe bigîhînîn Rojhêlata Kurdistanê û malbatên Barzanîyan li heremên Mirgewer, Tirgewer, Sino, Negedî û Mihabad hatin bi cîh war kirin.

Di çaxê desthilatdarîya Komara Demokratîka Kurdistanê de hêzên Barzanî di parastina dewleta Kurdî de bi hemu rengan hevkarî dikirin û di çaxê komarê de bi du şerên Qarava li herêma Seqiz û şerê Milqerenî xisarek mezin li hêzên Îranê dan. Di şerê Qarawa da heştê (80) serbaz û efserên artêşa şahenşahîya Îrane hatin kuştin û 120 kes jî bi dîl hatin girtin. Di vî şerî de ji ber ku hêza Kurdan heta yek kuştî jî nedabun, tirs û wehşetek mezin ket nava artêşa Îranê.

Li ser rolê Barzanîyan di çaxê Komara Demokratîka Kurdistanê de gelek pirtuk û gotar hatine nvîsandin, lê ji wan dokumênt û nivîsên ku ji çaxê komarê mane, xuya dibe ku hêza Barzaniyan rolekî mezin di parastina dewleta Kurdan de listîye. Li ser vî esasî ji sê mehan piştî ragehandin û ilankirina Komara Kurdistan, Mistefa Barzanî bu Gênêral Barzanî û mîna serleşker û berpirsîyarekî hêza artêşê û sê tîpan bi serokatîya her sê efsêrên başurê Kurdistanê Bekir Ebdulkerîm, Mistefa Xoşnav, Mîrhac û Reis Îzzet di bin berpirsîyarîya wî de bun.

Damezirandina Partî Demokratî Kurdistanî Îraq, Tekçuna Komara Kurdistan û Meşa dîrokî ber bi Sovyêtistanê:

Salakê piştî damezrandina Partî Demokratî Kurdistan (piştî Partî Demokratî Kurdistan Îran) pişti şêwra ku bi Pêşêvaye Şehîd Qazi Mihemmed û karbidestên komara dêmokratîka Kurdistanê re hatkirin, di 16-ê Augusta sala 1946-an (16.08.1946) de Partî Demokratî Kurdistanî Îraq ji di bin serokatîya Gênêral Mistefa Barzanî de ji bo bizava Kurdên Başurê Kurdistanê hat damezrandin. Piştî ku di dawîya sala 1947-an de komara Dêmokratîka Kurdistan têkçu, Mistefa Barzanî bi hişyarbunek zêde xebitî ku li hemberî dewlwta Îrane berxwedanê bike û bê zerer û zîyan ber bi sinorên Kurdistana Başûr û Bakur hereket bike.

Di 31-ê Adara sala 1947-an de dema ku Mistefa Barzanî û şervanên wî pêhesîyank û Pêşewa Qazî Mihemed hat îdamkirin, xemgîni û bêdengîyek mezin ket nava wan.

Di 15-ê nîsana sala 1945-an de hemu malbatên Barzanîyan bi serokatîya Şêx Ehmedê Barzanî vegerîn. Başurê Kurdistanê û xwe teslîmî berpirsîyarên dewleta Îrqe kirin. Mistefa Barzanî jî meşa xwe ya dîrokî di 6-ê gulana sala 1947-an de ber bi Yekitîya Sovyêtê, da destpê kirin. Lê meşa wan ya xwe va ji Mihabadê derketin û di yekemîn hefteya meha Adara sala 1947-an de serê Nalosê di nawbera her du alîyen de anku hêzên Kurd û Îraniyande qewmi. Ji wê û pêda heya dawîya Adara sala 1947-an şerên Gucar (gundeki herêma Mirgever), enîya Sîno û Negedê, şerê Qarnê li herema Xanê û şerên Ewrîsî û Helec li herema Mirgever ku di tevaya şeran de hêzên Îranî bi berxwedaneken mezina hêzên Barzanî re ru bi ru mabun, di navbera her du aliyan de qewmin.

(Despêk hejmara buhurî)

Di 3-ê Nîsana sala 1947-an de(03. 04.1947) di navbera hêzên Barzanî û artêşa Îranê û caşên ku hevkarîya dewleta Îranê dikirin, şerê Nêrgî an ji Berêzer(li Mirgewer) çêbu ku Mistefa Barzanî bi xwe ji di vî şerî de bi sivikî birîndar bu.Ji ber şertên nebaşên hewayê(etmosfer), destpêka biharê serok Barzanî û şervanên wî di 19-ê nsîsan 1947-an de neçar man ku vegerin nava axa başurê Kurdistanê. Lê zexta dewleta Îraqê û hêsirbuna Şex Ehmedê Barzanî û malbatên Barzanîyan, Melle Mistefa neçar kirin ku bi hêzek taybetî ku ji 502 pêşmergeyên herî mêrxas pêkhatibu di 25-e Nîsan sala 1947-an(25. 04. 1947an) xwe bigêhîne gundê Bayê li bakure Kurdistane.

Lê artêşa dewleta Tirkîyê jî li hemberî hatina wan kete nava tevgerê û ew neçar man 2 roj piştra anku di 27-ê nîsana sala 1947-an de xwe bigêhînin gundê Cermê(an ji Cermî) û Bedkarê li rojhilatê Kurdistanê ku dikevin jêrîya cîyayê Şehidan. Li wê derê li şerê çîyayê Xehîdan Mistefa Barzanî bi dengeki xemgîn û bihêz wiha got:

Gelî pêşmergeyan!! Binêhirin, ji şerê vî cîyayî em golla Wanê û Urmîyê her duyan jî dibînin, her du jî cîhwarê herî kevnare jîyana bav û kalên mene, lê li ser vê axa xwe em mehkumî, mirin û revê ne û dagirkerên Kurdistanê nahêlin em li ser axa xwe di rihetîyê de bijîn. Guneha me tenê Kurdayetî ye, hişyar bin û eme biser bikevin, cimkî em ji xwe re dixebitin…!(Mistefa Cihangîr Şatî yek ji wan 502 kesan bu ku bi serok Barzanî va çubu Sovyetistanê).

Hereketa Barzanî û şervanên wî ber bi sînore Îran û Yekitîya Sovyêtê didome û ew ber bi heremê Maku dimeşin. Di 9-ê heya 11-ê Gulana sala 1947-an de şerên mezin û berfireh di deşta Makuyê û çîyayên derdora wê de sê roj û sê şevan bi giranî di navbera her du alîyan de berdewam bun û di vî şerê dijwar de herçend artêşa Îranê bi hemu top û tank û balefirên xwe demek dirêj bu ku amadekarîyên xwe kiribun, di her sê rojan de bi giranî şikestê xwarin û piştî ku bi sedan kuştî li pey xwe hîştin (yanî biqasî 271 kesan) bi dehan kes jî serbaz û fermandarên artêşa şahenşahî ji bi dîl ketin destê hêzên Barzanîyan.

Di 18-e hezîrana sala 1947-an (18.06.1947) de Mistefa Barzanî piştî 51 rojan meşa xwe ya dijwar, şervanê herî dawîyê ji 502 servanên hêza xwe bu ku ji rubarê cema Erezê derbasî nava axa Sovyetistanê bu.

Jîyana li Sovyêtistanê û sîyaseta Baqîrov li hemberi Barzanîyan:

Di 29-ê îlona sala 1947-an de Gênêral Mistefa Barzanî û cend kesên derdora wi bi destura dewleta Sovyestistanê pisti 40 rojan ji bajarê Nexçewane ber bi Baku paytextê komara Azerbaycanê hatin veguhastin.

Di 19-ê çilayê paş sala 1948-an(18.01. 1948) dê di konfiransa giştîya ku ji alîyê Yektîya Sovyêtê ve ji bo karê Kurdayetî yê penaberên başur û rojhilatê Kurdistanê hatibu lidarxistin, Mistefa Barzanî wek berpirsyarê giştîyê ve xebata hevpara Kurdên her du parrên Kurdistanê, hat hilbijartin.

Dûmahî rûpêl. 10

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gênêral Mistefa Barzanî

Despek 9

Baqîrov (Serokkomarê wê demê yê komara Azerbaycanê) ji destpêka hatina hêzên Barzanîyan bi helwestek şovênîstî dan û standin bi wan re dikirin. Xuyabu ku ew ji di bin tesîra desthilatdarên komara Tirkîyê de mabu ku hebuna netewa kurd înkar dikin û Kurdistana bakur di wan salan de di bin sîya esmanekî reş û bi goman de mabu. Bona hebuna Kurdên komara Azerbaycanê jî ku bi hejmara xwe ji kurdên komara Ermenîstanê zêdetir jî bun, ji alîyê desthilatdarên komara Azebaycanê ve dihat înkar kirin.

Li ser helwesta nifşparêzîya Baqîrov di 29-ê Tebaxê 1948-an de Barzanî û hevalên wî ji bajarê Baku ber bi Taşkend (paytextê komara Uzbêkistanê) hatin veguhastin û li nêzî wî bajarî hatin bi cîh war kirin.

Di 13-e Adara 1949-an de bi pilan û komployên Baqîrov û bi destura berpirsyarên para parastina Yekîtîya Sovyetistanê M. Barzanî ji hevalên wî cuda kirin û li herêma derya Ûral bi awayekî desteser(dest bi ser) û di bin çavderîya tund û tûj de, demeke dirêj jîyana xwe derbas kir. Lê karbidestên Sovyetistanê di 9-ê îlona sala 1951an de careke din Mistefa Barzanî vegerandin Taşkendê.

Di 5-ê Adara sala 1953-an de Josêf Stalîn mir û Xuruşhov wek sekreterê giştî û serkarê Yekitîya Sovyêtistanê ji alîyê Partîya Komunîst ve hat hilbijartin. Li gor telîmata Xuruşhov, Barzanî li paytexta Sovyêtistanê (Moskovayê) hat bi cîhwar kirin û çend caran ji wan bi hevre hevdîtin pekanîn. Di çaxê desthilatdarîya Xuruşhov de rewşa sîyasî û jîyana Barzanî û hevalên wî hinekî baştir bibu.

Desthilatdarîya Ebdulkerîm Qasim, vegera serok Barzanî bo Îraqê û Beesî:

Piştî ku di 15-ê tîrmehê sala 1958-an de komek ji efserên Îraqî bi serokatîya Ebdulkerîm Qasim desthilatdarîya xanedana paşayên Haşimî û Nurî Seîd bi zerbeyek eskerî ji holê rakirin, di 6-e çiriya pêş sala 1958-an de Mistefa Barzanî piştî 11 sal û nîvan derbiderî û jîyana durî Kurdistanê, li ser vexwesdina Ebdulkerîm Qasim vegerîn Îraqê û li Bexdayê bi cî û war bun. Pêşwazîya ku di çaxê vegera serok Barzanî de ji alîyê kurd û ereban ve jî hat kirin, pir germ û buyerek dîrokî bu. Mistefa Barzanî pir xebitî ku xwe bi şert û mercên rewşa sîyasîya Ebdulkerîm Qasim re biguncîne û heta hinek gotinên wî hebun ku gele kurd hez nedikir û bi başî nedidîtin ku serokekî mîna Barzanî ji Qasim re bêje:

"Ez xwe bi serbazekî we dizanim "

lê Barzanî bi van gotinan dixwest xurtura efserekî xwedî desthilat, têr bike û gelê Kurd û ereb di nava aştîyê de bi hevre bijîn. Di destpêkê de Ebdulkerîm Qasim wusa da dîyarkirin ku Îraq welatê kurd û erebaye û gel li benda rojên xweş bu ku du netewe bikaribin di aştî û wekhevîyê de bi hevre bijîn. Lê alîyê Kurd û Ebdulkerîm Qasim li ser pirsgireka Kurd li hev nehatin û di Adara1961-an de Melle Mistefa Barzanî bi yekcarî ji Bexdayê vegerî Barzan û mijulî kar û bar destpêka şoreşek din ya li dijî dewleta Îraqê bu.

Di hemu hevpeyvînên ku gênêral M. Barzanî bi rojnamevanên biyanî re pêk anîne, ew hertim li ser biratîya gelan û jiyanek tijî aştî bê sazkirin.

Barzanî di hevpeyvîneke xwe de dibêje:

"Em aştîyê dixwazin û bila şer bi dawî be ku kurd û ereb bi awayekî birayane û di nava aştîyê de bi hevre bijîn...! (Ji hevpeyvîneke têlêvîzyonî ku rojnamevanekî Înglîzî pere çêkirîye).

Di 11-ê îluna sala 1961-an de Mistefa Barzanîyê nemir soreşa xwe ya ku 14 salan berdewam bu li dijî rêjîma Ebdulkerîm Qasim û Beesîyên ku piştî wî hatin, dadestpêkirin. Mezin buna Mistefa Barzanî di vê rastîyê de yê ku wî karî bi xebat û çalakîyên xwe ji serokatîya hoz û eşîretekê, sal bi sal ber bi pêsve bimeşe û di nava dîroka xebata bi şan û şerefa netewa Kurd de weke serokê neteweke bê hezkirin. Di wan salan de Mistefa Barzanî wek nunerê pirsgireka millîya Kurd li hemu cîhanê dihat nasandin. Ji bona wê jî başurê Kurdistanê bibû qada hevdîtina rojnamevan û sîyasetvanên biyanî bi serokê Kurd Mistefa Barzanî re.

Di 8-ê Sibata sala 1963-an(08. 02. 1963) de rêjîma Ebdulkerîm Qasim bi alîyê Beesîyan ve hatibu lidarxistin, tekçu û Ebdulkerîm Qasim hat kuştin. Barzanî ji bo ku di wê dema dijwar de azadîxwazên kurd û ereb bi destê Beesîyan neyên kuştin, derîye Kurdistan û heremên azadkirî ku di bin desthilatdariya partîya wî de bun, ji wan re vekirî hîşt û bi vî awayî gelek kesan cane xwe ji destê Beesîyan rizgarkir. Di wan rojên hessas de ku Bexda bibu qada tolhildana Beesî û alîgirên rêjîma Ebdulkerîm Qasim, ev sîyaset, durdîtina û mêrxasîya Mistefa Barzanî carek din hizr û ramanên mirovhezîya wî ji herkesî re dan ispatkirin.

Piştî ku ji salên 1963-an heya Sibata sala 1968-an desthilatdarîya Îraqê di navbera Ebdulselam Arîf û Beîsîyên de dest bi dest dibu, wan piştî ku hemu dijberên xwe serkutkirin, vê carê berê xwe dan Kurdistanê û heya Adara sala 1970-an şerrên dijwar di navbera herdu alîyan de qewmîn. Piştî xebata salên giran di 11-ê Adara sala 1970-ê de li pey gotubêjên dur û dirêj di çarçoveya desthilatdarîya Îraqê de otonomî ji Kurdên Kurdistanê re hat dîyarkirin. Xuyabu ku Beesî di vê biryar û lihevhatinê semîmî nebun û li benda derfeteke bun ku kar û barê xwe yê desthilatdarîyê rêk û pêk bikin û piştre dîsan bi Kurdan re bikevin nava şer û hereketa Kurdistanê bi yek carî bifetisînin.

Ev sirra wan bi kiryareke hovane zu ji Kurdan re eşkera bu. Yanî dema ku di 29-ê Îlona sala 1971 an(29. 09. 1971) de îstîxbarata Îraqê bi şandina çend kesên di kincên meletîyê de xwest ku rêberê şoreşê Mistefa Barzanî bikuje û ew di vî karê xwe de bi ser neketin, careke din şerên dijwar di navbera herdu alîyan de dest pêkirin. Vê carê dewleta Îraqê xebitî ku bi hevkarîya hêzek sêyemîn şoreşa Kurdan tuşî şikeste bike. Şer di Adara 1974-an de bi germî li hemu heremên başurê Kurdistanê dest pêkiribu. Di Adara sala 1974an de dewleta Beesîyên Îraqê qanuna xwe ya otonomîyê îlam kirin. Lê Mistefa Barzanî ji ber mesela Kerkuk, Xaneqîn û Musilê qanuna otonomîya ku dewletê îlam kiribu, nepejirand û ew otonomîya Beesîyan otonomîyek leyîskî bi nav kir. Ji bona wê jî di Çirîya pêş sala 1974-an de bi qasi 17 mehan conta Beesîyan bi hemu şeweyên hovane, hêrişî ser gund û bajarên Kurdistanê kirin. Bi vî rengî Beesîyan mirin, reşerojî û derbiderî li hemu Kurdistanê direşandin. Wê demê jî cîhan li hemberî van kiryarên Beesîyan kerr û bêdeng bu û xaça sora(Heyva Sor) cîhanî ji bi çi şeweyan hevkarîya kurdan nekirin, ji ber ku ew ji di bin tesîra dewleta Îraqê da mabun û ev jî berêvajî zagonên vê rêxistina cîhanî bu. Di nasandina pirsgireka Kurd de şoreş û xebata Barzanî rolekî bercav lîst.

Peymana Elcezayer, rewşa doza şoreşa Eylulê û Wefata Serok Barzanî:

Di 6-ê adara sala 1975an de Îraq û Îran bi navbeynkarîya serokkomarê Elcezayîrê (Hewari Bu mîdyên) û girêdana peymana Elcezayîr lihev hatin. Mihemed Riza Şahê Pehlewî ku ji alîyê Rojava û Amêrîka ve wek jandarme Rojhilata Navîn dihat hesibandin, mezintirin xiyaneta dîrokî li Kurdan kir. Piştî wê bi sedhezaran Kurd ji başurê Kurdistan mişextî Rojhilatê Kurdistanê bun ku li seranserî Îranê wek penaber ji Kurdistanê hatin durxistin. Durutîya şahê Îranê ku xwe warsê tac û textê padişahîya hemu Arîyan dihesî band, ji dîrokê re eşkera bu. Wî bi vê peymana bi Beesîyan re bi cîhana sîyasetê da selmandin ku bizava nemir Barzanî bandorekê mezin li ser Kurdên Rojhilatê Kurdistanê jî hiştîye û ev bizav ji bo desthilatdarîya wî ya paşerojê li Îranê ji metirsyek mezin bu.

Mistefa Barzanî piştî ku li bajarê Kereçe hat bi cîh kirin, di hemên salê de çu Amêrîka û di 1-ê Adara sala 1979-an dema ku gelê kurd piştî tekçuyîna rêjîma sîtemkara 2500 salîya Şahenşahî li Îranê li bendê bun ku Mistefa Barzanî vegere Kurdistanê û şoreşek nu li dijî dewleta Îraqê bide dest pêkirin, bi nexweşîya kansêrê li nexweşxaneyeke Amêrîkayê wefat kir.

Di roja 5-ê Adara sala 1979-an de termê Mistefa Barzanî bi merasîmeke li bajarê Sino ku bi sedhezaran kes têde beşdar bubun, hat veşartin.

Lê piştî mirinê ji termê Mistefa Barzanî dîsan bu armanca komployên dewletên dagirker ku dixwestin Kurdan bi destê Kurdan bidin kuştin. Mihaciret û derbiderî li ser axa Kurdistanê heta di çaxê mirinê de ji dev ji Mistefa Barzanî bernedida.

Di 6-ê çiriya pêş sala 1993-an termê serokê Kurd Mistefa Barzanî û kurê wî nemir Îdrîs Barzanî ji gundê Helecê yê di herema Mirgewer de vegerandin cîh warê bav û kalên wî herema Barzan. Mistefa Barzanî di dîroka sîyasîya gelê Kurd de buye nirxekî gelemperî û wek lîdêr û serokekî doza bi şan û şerefa Kurdistanê hê jî di dilê gelê xwe da dijî.

Amadekar:
Tahir Silêman

Taybetiyên Şoreşa Îlonê û Barzanî: Serokê Şorêşê…

Kurdistan, di sala 1639-an de encama Peymana Qesrî Şîrinê di navbeyna împaratoriya Osmanî û Fars de bû du parçe û ket bin bandora herdu împaratoriyên dagirker.

Kurdistan, di sala 1639-an de encama Peymana Qesrî Şîrinê di navbeyna împaratoriya Osmanî û Fars de bû du parçe û ket bin bandora herdu împaratoriyên dagirker. Kurdistan, hezar mixabin bi ew halê xwe jî nema, piştî Şerê Cîhanê yê 1-emîn û bi taybetî jî piştî ku Împartatoriya Osmanî hat rûxandin û Kemalistan desthilatdarî jı Osmaniyan wergirtin; dewleta unîter û milî ya tirk ava kirin, di sala 1923-an de encama Peymana Lozanê jî bû çar parçe. Dewleta Tirk, Îranê, Iraqê û Suriyeyê li çar parçeyên Kurdistanê bûn desthilatdar û metîngehkar. Kurdistan jî bû welatekî kolonî ya navneteweyî li Rojhilata Navîn.

Miletê Kurd û serokên Miletê Kurd, ew statuya li Kurdistanê û xesipkirina mafên neteweyî, nepejirandin û her dem li hemberî vê statuya kolonî û kolonyalîst şer kirin û serîhildan. Ev serîhildana him di dema Imparatıriya Osmanî û Farsî de, hem jî di dema çar parçebûna Kurdistanê de pêk hatin.

Gelek aşkere ye, ku miletê kurd du sed sala, ku ji bona serxwebûn û azadiya xwe li ber xwe dide û têkoşîna xwe dimeşîne. Di dema împaratoriya Osmanî de serîhildana Şêx Ebdilkadir Nehrî û Mîr Bedîrxan Beg gelek girîng in. Piştî Peymana Lozanê jî li hemû parçeyên Kurdistanê gelek serîlhildanên milî, ji bona ku dewleta kurd ya serbixwe ava bibe û miletê Kurd azad bibe, pêk hatin. Ew serîhildanan li Iraqê di bin serokatiya Şêx Mehmud Berzencî de bi avabûna Kurdistanê û li îranê di bin serokatiya Qazî Mihemed de di demeke kurt de be jî, bi Komara Kurdistanê ya Mehabadê encam girt.

Lê pişt re him Kurdistana serbixwe ya melîkî li Başurê Kurdistanê, him Komara Kurdistanê ya Mehabadê û him jî hemû serîhildanên di dema Osmanî û Farisan de, him jî serîhildanên miletê kurd yên di dema dewletê milî ya erebı û tirk û îranî de bi zor û şideta dewletê hatin temirandin.

Serîhildan û Şoreşa Îlonê, di navîna sedsala 20-an de, di 11-ê Îlona 1961-an de pêk hat. Ev serîhildan û şoreşa di bin serokatiya Partiya Demokrat ya Kurdistan a Iraqê û Mele Mistefa Barzanî de pêk hat.

Şoreşa îlonê, 9 salan domand û gihêşt encamê. Di encamê de li Başurê Kurdistanê, “Hukmî Zatî” yanî “Otonomiya Kurdistanê” ava bû.

Qepasîteya “Otonomiya Kurdistanê” gelek fireh û kûr bû. Ez dikarim bibêjim ku Otonomiya Kurdistanê di qepasîteya Dewleta Federe, heta di qepasîteya dewleta konfederal de bû.

Serîhildan û Şoreşa Îlonê, bi gelek taybetiyên xwe ji serîhildanê din yên Kurdistanê cihê ye. Lê bi taybetiyên xwe dişebe Komara Kurdistanê ya Mehabadê û Dewleta Melîkî ya Başurê Kurdistanê, k u di bin serokatiya Şêx Mehmud de ava bibû.

Ez nûha dixwazim li ser taybetiyên Şoreşa Îlonê; ferqa taybetiyên Şoreşa Îlonê û serîhildanên din yên Kurdistanê rawestim.

Li pişt Şoreşa Îlonê raste rast dîrokek û ceribandinek xurt heye…

Serîhildanên li derveyî Şerîhildan û Şoreşa Îlonê raste rast xwediyê dîrokek nînin. Li Hemû serîhildanên milî, xweser derketine holê û pişt re jî şikest xwarine û têk çûne.

Wek tê zanîn li Başurê Kurdistanê û li Iraqê di sala 1919-an de encama şoreşek mezin Dewleta Kurdistanê di bin serokatiya Şêx Mehmud Berzencî de ava bû. Serok û mezinên Barzanîyan ji dewleta kurd û Şêx Mehmud Berzencî re bûn piştgir. Vê dewletê heta sala 1932-an dom kir. Barzaniyan jî di vê dewletê de bûn xwediyê ceribandinek gelek mezin.

Dema ku Şoreşa îlonê dest pê kir, Mele Mistefa Berzanî û hemû serokatiya Şoreşa Îlonê xwe miradajotê dewleta kurd dizanîn û Şêx Mehmud Berzencî jî, serokê milî dipejirandin.

Mele Mistefa Barzanî, xwe temsîlkarê Şêx Ebdulselam Barzanî jî dizanî. Şêx Ebdulselam Barzanî jî, di destpêka sedsala 20-an de li hemberî Împaratoriya Osmanî serîhildabû û reforxwazekî mezin

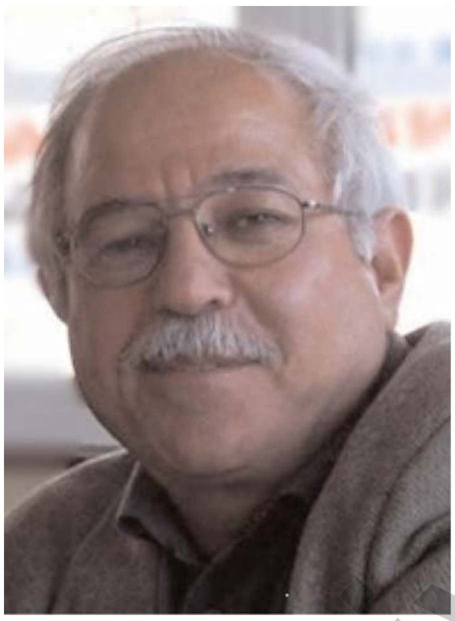

bû û li Kurdistanê di gelek qedan de reform pêk anîbûn.

Şêx Ebdulselam Barzanî, bi Komeleya Tertakkî û Tealî ya Kurd, bi Komelaya Hêvî, bi Komeleya Serxwebûna Kurdistanê, bi Şêx Mehmud Hefîdî, bi Şêx Evdilkadir Nehrî û bi axayê Şikakê Simko re jî xwediyê pêwendiyê bû.

Mele Mistefa Barzanî dema ku 3-ê saliyê di serîhildana Barzaniyan de dîl dikeve destê Osmaniyan û li Musulê bi dayika xwe re hepis dimîne.

Şêx Ebdulselam, di sala 14. 12. 1914/15-an de ji aliyê Osmaniyan de dîl dikeve û tê îdam kirin. îdama Şêx Ebdulselam li ber çavên Mele Mistefa pêk tê. Mele Mistefa wê demê zarok e û di îdama Şêx Ebdulselam de biryar dide ku tu wext dê bi destê dijminên miletê kurd nayê girtin û ji dijminên miletê kurd re teslîm nabe.

Piştî Şêx Ebdulselam Barzanî, ji tevgera kurd re birayê wî yê mezin yê Mele Şêx Ehmed ji tevgerê re serokatiyê dike û reformên Şêx Ebdulselam didomîne. Lê Şêx Ehmed di heman dem de serokatiya Şêx Evdilkadirê Nehrî dipejirîne.

Mele Mistefa Barzanî jî, bi Şêx Evdilkadirê Nehrî û bi Şêx Seîdê Pîranî re danûstandin dike.Barzanîyan, ji serîhildana di sala 1925-an de di bin serokatiya Xalid Begê Cibrî û Şêx Seîd Efendiyê Pîranî de li Bakurê Kurdistanê pêk tê re piştgirî dikin.

Barzaniyan, li hemberî Osmanî û Dewleta Iraqê her dem serîhildan. Barzaniyan piştî Şêx Ebdulselam Barzanî sê caran serî hildidin. Ev serîhilkdanan di sala 1932, 1943, 1945-an de pêk tên. Bi van serîhildanan Mele Mistefa Barzanî dibe xwediyê ceribanedinek mezin.

Serîhildana dawî beriya ku Komara Kurdistanê ya Mehabadê ava bibe, pêk tê. Barzanî û hevalên xwe piştî serîhildana 1945-an a ji Başurê Kurdistanê derbasî Rojavayê Kurdistanê dibin. Dema ku Barzanî û hevalên xwe derbasî Îranê/Rojavayê Kurdistanê dibin, Şerê Cıhanî ya 2-emîn qediya bû û Îran ji aliyê dewletên mûttefîq ve hatibû îşgal kirin. Li dinyayê eniya demokrasiyê xurt dibû û bayê demokrasiyê li hemû dinyayê diherikî. Ji bona Rojavayê Kurdistanê derfet çêbibû ku Komara Kurdistanê bê ava kirin û encama şertên taybet yê dinayayê û Îranê, Komara Kurdistanê ya Mehabadê di bin serokatiya Partiya Demokrat a Kurdistanê ya Îranê û Qazî Mihemed de ava bû.

Barzanî ev ceribandina dewletbûna Kurdistanê ji nêzik de dişopîne û raste rast dibe berpirsiyarê Komara Kurdistanê ya Mehabadê. Ew dibe serokerkanê Kurdistanê. Barzanî, rêvebirana dewletek serbixwe re dibe berpirsiyar. Ji vir ceribandin digre û çandek nû qezenç dike.

Encama vê ceribandinê, biryara avakirina Partiya Demokrat a Kurdistana Iraqê dide. Loma jî bi berpirsiyarên Partiya Şoreşê û Partiya Rizgarî ya Kurdistana Iraqê re danûstandin dike û ew partiyan xwe fesih dikin, modela PDK a Îranê dipejirînin û Partiya Demokrat ya Iraqê di 14-ê Tebaxa 1946-an de ava dibe.

Mele Mistefa Barzanî jî dibe serokê giştî yê partiyê.

Mele Mistefa Barzanî, li Komara Kurdistanê ya Mehabadê bê qeyid şert serokatiya Qazî Mihemed dipejirîne.

Piştî ku Komara Kurdistanê ya Mehabadê hat rûxandin, Mele Mistefa Barzanî û hevalên xwe di sala 1946-an de encama gelek zehmetan derbasî Yekîtiya Sovyetê dibin.

Ew, li Yekîtiya Sovyetê, 12 salan dimînin û di sala 1958-an de encama guhertina rejîma Iraqê vedigerin Iraqê. Li Sovyetê rejîma sosyalıst nas kirin û bûyerên li dinyayê diqewimin ji nêzik de dişopînin.

Li Yekîtiya Sovyetan jî ceribandinên xwe zêde dikin; di derbarê sîstemên siyasî û civakî de zanyare dibin.

Şoreşa îlonê şoreşek plankirî û programkirî ye…

Serîhildanên Kurdistanê bi giştî bê plan û program, spontane dest pê kiribûn. Şoreşa Îlonê encama plan û programek xurt dest pê dike û encam digre.

Partiya Demokrat a Kurdistanê Iraqê piştî ku di sala 1946-an de ava dibe, li hemberı rejîma melîkî û faşîst, li hemberî emperyalîzma Îngilizî şerekî bi plan û bi program dimeşîne. Encama xebata Partiya Demokrat a Kurdistanê, welatparêz û demokratên Iraqê, rejîma melîkî li Iraqê hat rûxandin. Evdulkerîm Qasim û Evdilselam Arif rejîm bi leşkerî xistin destê xwe.

Dema ku li Iraqê di 14-ê Tirmeh a 1958-an de darbeya leşkerî pêk hat û rejîma melîkî hat guhertin, Şêx Ehmed Barzanî, gelek berpirsiyarên partiyê û welatparêzên kurd di girtîgehan de bûn. Piştî ku darbeya 1958-an pêk hat ku wek şoreş dihat bi nav kirin, Şêx Ehmed Berzencî û welatparêzên kurd yên hepis hatin azad kirin.

Li Iraqê li ciyê rejîma melîkî, rejîma komarî ava bû. Rejîma komarî ew qedexeyên li ser zimanê kurd, perwerdiya zimanê kurd, li ser neteweya kurd û kurdistanê ji holê rakir. Kurdistan, bi navê xwe hat bang kirin. Di rejîma melîkî de Kurdistan, bi “Bakurê Iraqê” dihat binav kirin.

Rejîma Iraqê hikumeteke nû ava dikin. Di hikumetê de du wezîrên kurd jî cîh digirin. Ya girîngtir jî, rejima komarî biryar dide ku makezagonek nû bipejirîne. Encama xebatek kurt, makezagonek dipejirîne.

Di makezagonê hat tespît kırin û pejirandin ku Iraq ji du miletan pêk hatiye û ew miletan kurd û ereb in. Li İraqê du zimanê fermî hene, ew zimanan jî zimanê kurdî û erebî ye.

Mele Mistefa Barzanî û hevalên wî li derve û li Yekîtiya Sovyetan, Partiya Demokrat a Kurdistana Iraqê li hundir bi xurtî piştgiriya rejîma nû dikin. Mele Mistefa Barzanî û hevalên wî ji bona ku vegerin Iraqê, hewildidin Di vê pirsê de gelek dewlet û Yekîtiya Sovyetê dibin navbençî. Di encamê de şertên vegerê pêk tên. Mele Mistefa Barzanî û hevalên wî, pêşî diçin Romanyayê/Bukreşê, pişt re diçin Çekoslovakyayê/Pragê; di dawî de jî diçin Misirê, bi Ebdulnasır re hevdîtin dikin û piştgiriya wî qezenç dikin, vedigerin Iraqê.

Dema ku Mele Mistefa Barzanî û hevalên wî tên Iraqê û Kurdistanê, bi zanyarî, bi armancek vekirî û bi plan ji rejîma komarî re piştgirî dikin. Partiya Demokrat a Kurdistan a Iraqê legalıze dibe, kongreya wê pêk tê û partî xwe jinûve reorganîze dike.

Mele Mistefa Barzanî û partiya wî ji bona ku sîstema nû ya nîv-federal û demokrat ava bibe, bi xurtî xebat dikin. Di vê navbeyna de diçe Yekîtiya Sovyetê û bi Sovyetê re danûstandin dike, piştgiriya wan qezenç dike.

Rejîma komarî û Ebdulkerîm Qasım ji pêşketina kurdan û Barzanî gelek eciz dibe. Piştî ku wek Kemalîst xurt dibin û lingên xwe didin erdê, ew mafên ji bona kurdan hatibûn pejirandin sînor dikin. berpirsiyarên partiyê digrin û hepis dikin. Di derbarê Sekreterê Giştî yê Partiyê Îbrahîm Ehmed de lêpirsînê dest pê ikin.

Derket holê ku rejîma komarî berbi demokrasiyê ne, ber bi faşîzmê diçe. Makezagon nexin jiyanê. Mele Mitefa Barzanî û hevalên wî jî, ji bona ku xwediyê ceribandin û zanyariyek nû ne, dest ji Baxdayê berdidin û diçin li Kurdistanê bi cîh dibin. Partî jinûve sirrî û veşartî dest bi xebatê dike.. Dema ku Mele Mistefa Berzanî û serokatiya partiyê bi giştî fahm dikin, ku rejîma komarî ya nû ya Iraqê dê bi leşkerên xwe êrişî Kurdistanê bike, ew biryar digrin ku li hemberı êrişê rawestin.

Di 11-ê Îlona 1961-an de Şoreşa Îlonê gelek bi plan û bi program dest pê dike.

Armanca Şoreşa Îlonê: Otonomî bû….

Hemû serîhildanên Kurdistanê, Kurdistanek serbixwe ji xwe re kiribûn armanc. Şoreşa Îlonê, li Iraqê demokrasî û li Kurdistanê otonomî kiribû armanca xwe. Di vê armanca xwe de jî bi serket.

Şoreşa Îlonê dema ku otonomî diparast, wê demê jî ne li dijî dewletek serbixwe ya Kurdistanê bû.

Президент Барзани встретился с Айядом Аллави

В понедельник, президент Курдистана Масуд Барзани принял в своем офисе в Багдаде лидера коалиции аль-Иракия Айяда Аллави.

В ходе встречи они обсудили текущую политическую ситуацию в Ираке, вновь подтвердив необходимость реализации Эрбильских соглашений 2010 года и заполнения вакантных силовых постов.

Также были обсуждены последние события в некоторых арабских странах.

Сторонники РПК захватили Совет Европы

Сторонники Рабочей партии Курдистана требуют свободы своему лидеру

Около 50 курдов захватили вчера здание Совета Европы в Страсбурге, требуя выпустить на свободу находящегося в тюрьме в Турции лидера Рабочей партии Курдистана (РПК) Абдуллу Оджалана.

Сторонники РПК собрались у здания "Агора", в котором заседает Совет Европы, сообщил корреспондент AFP.

Разбив окно при входе в здание, они проникли внутрь, выкрикивая лозунги "Свободу Оджалану" и "Солидарность с курдским народом", и размахивая флагами с изображением лидера РПК, передает "Expatica".

Госдеп США полностью оправдывает войну Турции с курдами

Рабочая партия Курдистана является террористической организацией и в данном контексте турецкие власти имеют право на самооборону. Об этом заявила пресс-секретарь госдепа США Виктория Нуланд в ходе брифинга в Вашингтоне.

По словам Нуланд, США больше заинтересованы в улучшении отношений Турции с Ираком.

Президент Барзани принял британских дипломатов

Президент Курдистана Масуд Барзани принял в четверг заместителя посла Великобритании в Ираке г-на Питера Боксера и генерального консула Великобритании в Эрбиле Криса Бауэрса.

Стороны обсудили политический процесс в Ираке и проблемы в отношениях между КРГ и Багдадом.

Президент Барзани подчеркнул важность выполнения всеми сторонами обязательств по конституции Ирака и отметил, что соглашения были подписаны всеми политическими партиями. По его словам, только уважение к этим соглашениям может привести к разрешению не только нерешенных вопросов между Эрбилем и Багдадом, но и достижению прогресса в политическом процессе в Ираке в целом.

Президент Курдистана Масуд Барзани принял делегацию Евросоюза в Ираке во главе с Яной Хабашковой.

В ходе встречи, президент отметил важность отношений с ЕС и свою надежду на их укрепление.

Г-жа Хабашкова согласилась с президентом Барзани и также подчеркнула важность курдско-европейских отношений. По ее словам, ЕС хочет их дальнейшего совершенствования.

Поддержание стабильности в Ираке будет ключевым вопросом, заявила представитель ЕС, отметив, что Европейский союз внимательно следит за нынешней напряженностью между курдским и федеральным правительствами по вопросу закона о нефти и газе.

Барзани также подтвердил свою приверженность конституции Ирака.

Эрдоган рискует переоценить свои силы

Премьер-министр Турции Эрдоган совершает поездку по трем странам "арабской весны", где его чествуют как героя. Однако, замечает Томас Зайберт из Der Tagesspiegel, не все в арабском мире готовы встречать его аплодисментами.

"По многим параметрам Турция - идеальная модель для обновленного Ближнего Востока после победившей "арабской революции". Здесь мусульманские традиции сочетаются с демократией, которая благодаря мощному экономическому рывку смогла обеспечить внушительному пласту граждан определенный уровень благосостояния. Это, несомненно, большие достижения, и неудивительно, что в ходе поездки Эрдогана по Северной Африке его чествуют как героя. Однако, - полагает автор, - турки рискуют переоценить собственные силы и собственную значимость".

В умах многих нынешнее стремление Эрдогана к господству Турции в регионе ассоциируется с притязаниями Османской империи. Реакция на усилия Анкары в этой связи более чем противоречивая, замечает Зайберт.

"В конфликте с Израилем Эрдоган демонстрирует, что Турция позиционирует себя как игрок, который может действовать вне зависимости от интересов США на Ближнем Востоке. В некотором роде это соответствует действительности, что и отличает Турцию от других стран региона. Однако, если Анкара не хочет навредить своим интересам, она не должна ставить на кон партнерство с Вашингтоном", - советует автор статьи. Кроме того, пишет он, турки далеко не так влиятельны, как хотели бы сами думать: недавнее сближение между "Фатхом" и "Хамасом" произошло не благодаря усилиями Анкары, а благодаря действиям Египта.

Безрезультатными оказались усилия Турции и в усмирении Дамаска, и в посредничестве между Западом и Ираном в конфликте вокруг ядерной программы.

Турция и Иран объединяются против РПК

Турция рассматривает возможность совместного с Ираном проведения операций по борьбе с РПК в горах Кандиль. Об этом заявил премьер-министр Турции Реджеп Тайип Эрдоган, передает NTV Haber.

Турция возобновила удары по позициям Рабочей партии Курдистана (РПК) после предпринятой вечером 17 августа атаки боевиков на юго-востоке Турции, в ходе которой были убиты девять военнослужащих.

Эрдоган также заявил, что Иран поддерживая власть президента Сирии Башара Асада, поощряя его действия. Для обсуждения этого вопроса власти Турции отправят руководителя Национальной разведывательной организации Турции Хакана Фидана в Иран.

Премьер-министр также сказал, что, возможно, и сам он вслед за Фиданом совершит визит в Иран.

Иранский артобстрел: ранен еще один курд

Как сообщает агентство ПУК-Медиа, во вторник вечером в результате иранского артобстрела было ранено гражданское лицо. Это – житель деревни Сиркан района Каср по имени Мала Мустафа.

ДПК почтила память погибших христианских воинов

В числе мероприятий, проводимых Демократической партией Курдистана в дни 50-летия сентябрьской революции, в четверг 15 сентября прошел митинг памяти восьми пешмарга-христиан, погибших в долине Дипре в 1969 году.

Митинг прошел при большом скоплении народа в родном селе героев - Хизанке.

На могилы погибших воинов были возложены цветы.

Курды вырабатывают новую стратегию и готовы сместить Малики

Курдский аналитик выразил убеждение, что сегодняшняя встреча курдских лидеров в Эрбиле является шагом к построению новой стратегии.

которая может изменить политическую карту, отметив, что встреча совпадает с призывами к курдским политическим альянсам об изменениях.

Аналитик Ребина Расул сказал "Асват аль-Ирак", что президентство "региона пытается узнать и понять проблемы и задачи, стоящие перед курдским альянсом в Багдаде, в таких вопросах, как закон о нефти и газе и реализация статьи 140 Конституции".

"Курдские лидеры столкнулись со множеством разочарований ввиду политики, принятой премьером Нури аль-Малики и его проиранской позицией по иранским обстрелам, а также согласия с отрицанием 19 статей курдского альянса", заявил Расул (19 статей – список курдских требований, удовлетворение которых курды в 2010 г. ставили условием своего участия в иракском правительстве – ред.).

Он подчеркнул, что курдское руководство региона "серьезно изучает возможность призыва к политической общественности с целью смещения правительства аль-Малики и поддержки Айяда Аллави", отметив, что "присутствие Аллави в регионе и его встречи с курдами - не совпадение ".

Источник в Президентстве Курдистана заявил сегодня, что проводится совещание курдских лидеров, на котором присутствуют президент Масуд Барзани и другие курдские лидеры из Багдада, а также премьер Бархам Салех.

Источник добавил "Асват аль-Ирак", что министр иностранных дел Ирака Хошияр Зебари и начальник генерального штаба Ирака Бабакр Зибари также приняли участие в заседании.

На заседании были рассмотрены разноглсия между Багдадом и Эрбилем и итоги иранских обстрелов курдско-турецкой границы, как добавил источник.

Ожидается, что по результатам встречи будет какое-либо заявление или пресс-конференции по результатам встречи.

Итоговое заявление встречи президента Барзани с должностными лицами и представителями Курдистана в Багдаде и Эрбиле

Под председательством Президента Курдистана Масуда Барзани прошла широкая встреча всех курдских должностных лиц и представителей в Багдаде и Эрбиле, с целью обсудить ряд важных вопросов и проблем политического процесса в Ираке, а также механизмы противостояния этим проблемам.

Участники совещания подчеркнули важность уважения альянсов и соглашений, на основе которых было сформировано действующее федеральное правительство и эрбильской инициативы Барзани, и выразили свою озабоченность по поводу чрезмерной задержки в реализации этих важных положений в подписанных соглашениях.

В то время, когда в стране существуют реальные проблемы, стоящие перед национальным партнерством и демократическим процессом, встреча выразила свою озабоченность в связи с национальным партнерством, принципом разделения власти на основе Конституции Ирака, неспособности заполнить силовые министерства, и неоднократных отсрочек и отсутствия намерения решить нерешенные вопросы в Курдистане.

Совещание также отметило реальные опасности, стоящие перед страной и народом Ирака со стороны террористических групп и остатков прежнего режима, и всех тех, кто враждебно относится к нашей стране и ее демократической и федеративной системе. Оно также подчеркнуло важность охраны достижений иракского народа и продолжения политического и демократического пути, исключающего монополизацию власти в руках одного человека, и укрепления свобод и уважения верховенства закона и прав человека.

Участники совещания призвали все стороны в иракском правительстве действовать ответственно по отношению к своему народу и стране, и делать все возможное для преодоления существующих вопросов, в частности, соблюдать Конституцию и принцип консенсуса, так как только уважение Конституции защищает единство страны и ее народа. Реализация существующих соглашений, возвращение к совместной работе и сотрудничеству и укрепление доверия между различными сторонами, участвующими в политическом процессе, а также создание механизмов для участия в процессе принятия решений - вот единственный путь к созданию демократического, федерального и единого Ирака.

Совещание приняло решения по нескольким важным шагом для дальнейшего рассмотрения.

Партизаны РПК убили полицейского офицера

Как сообщает газета "Хюрриет", в воскресенье вечером партизаны РПК обстреляли автомобиль дорожной полиции в районе Пазарджик (провинция Кахраманмараш). В результате обстрела были тяжело ранены двое полицейских. Из них один, 25-летний Байял Явуз, скончался в пазарджикской больнице, а другой, 27-летний Хаджи Калкан, раненый в голову, переведен в государственный госпиталь в Кахраманмараше.

Турецкие силы ведут массированную операцию по поиску боевиков. По словам губернатора Пазарджика Мустаф Сарыкайя, "столкновения с террористическими элементами" продолжались на протяжении всего вечера вторника.

Турция пригрозила Ираку наземным вторжением

Министр внутренних дел Турции Идрис Наим Сахин 13 сентября заявил, что его страна готовится к наземному вторжению в Ирак, сообщает Reuters. По его словам, окончательное решение будет принято по итогам переговоров с иракскими официальными лицами.

"Наземная операция может начаться в любой момент", - подчеркнул Сахин, добавив, что артиллерия и ВВС Турции уже несколько дней наносят удары по позициям боевиков Курдской рабочей партии в северном Ираке.

За последние дни представители официальной Анкары нанесли несколько визитов в Багдад с целью убедить руководство Ирака предпринять решительные меры против курдских боевиков, базирующихся на севере этой страны и совершающих оттуда вылазки на турецкую территорию.

Однако Багдад не в состоянии серьезно повлиять на ситуацию, поскольку иракский Курдистан является самоуправляемой территорией со своим политическим руководством, полицией и даже армией.

По мнению турецких наблюдателей, вторжение в Ирак может начаться уже в ближайшее время. На это, в частности, указывает то обстоятельство, что премьер-министр страны Реджеп Тайип Эрдоган перед вылетом в Каир провел многочасовые консультации с руководителями министерства обороны и генерального штаба Турции.

После падения режима Саддама Хусейна курды, проживающие на севере Ирака, получили почти неограниченную автономию и стали активно помогать соплеменникам, борющимся за самоопределение в юго-восточной Турции и западном Иране. Это привело к тому, что и Анкара, и Тегеран по несколько раз проводили военные операции против курдов в северном Ираке.

Так, в настоящее время иранский Корпус стражей исламской революции проводит операцию против курдов в приграничных областях северо-восточного Ирака.

Иордания и Курдистан подписали 7 меморандумов о взаимопонимании

По данным офиса премьер-министра Курдистана, в понедельник вечером, премьер-министр КРГ Бархам Салих и находящийся с визитом в Курдистане премьер-министр Иордании Маруф Бахит подписали семь меморандумов о взаимопонимании областях торговли, сельского хозяйства, здравоохранения, транспорта, планирования и реконструкции. Иорданский премьер-министр, сославшись на короля Иордании Абдаллу II, заявил, что его страна стремится укрепить отношения с Курдистаном во всех аспектах, и оценил свой визит в регион как успешный.

В Дохуке состоится перезахоронение жертв иракского террора – христиан и мусульман

Как сообщает агентство АК-Ньюс, Судебный департамент провинции Дохук произвел ДНК-тесты 39 человек, в основном христиан, расстрелянных в 1969 году в деревне Сориан по приказу иракского офицера и похороненных в братской могиле.

Захоронение жертв расстрела, факт которого был тогда же широко предан гласности повстанческим курдским руководством во главе с Мустафой Барзани, было найдено и эксгумировано в 2010 году. Генетическая экспертиза идентифицировала всех убитых, из которых 14 являются курдами-мусульманами, а 25 – христианами-ассирийцами. Об этом заявил агентству руководитель судебного департамента Карим Ясин.

"Мы думали, что останки принадлежат 50 человекам, но после анализа ДНК удалось выяснить, что их было 39 в том числе 25 христиан и 14 курдов-мусульман", сказал Ясин.

Тела, как ожидается, будут торжественно перезахоронены в деревне в среду. Этот день совпадает с годовщиной Анфаля в провинции Дохук.

kurdistan.ru

www.arşîvakurd.org

началу в № (23) 134

Заря Востока О Курдах Закавказья

* * *

У подножья Арагаца в Эчмиадзинском уезде находиться курдское (езидское) село Шамиран. Академик Н. Я. Марр во время своего приезда в Армению в 1924 году посетил селение Шамиран, где обнаружил памятник глубокой старины — камень с украшениями, существующий несколько тысяч лет.

Село Шамиран — одно из самых больших курдских сел Эчмиадзинского уезда. В селе 83 дыма (640 душ), когда как в обычном курдском селе не более 40-50 домов. Около четвертой части селения беки и шейхи. Население, главным образом, занимается скотоводством и ведет кочевой образ жизни. Село имеет 1 школу, преподавание в которой ведется на русском языке (за неимением грамоты на родном языке), а школе 47 учеников.

На 4-й год существования школа не имеет классной доски.

Среди курдов-езидов до сих пор сильно кастовое устройство: существуют четыре, резко отличающиеся друг от друга, касты: мириды, шейхи, пиры и кавалы. Последние три касты — духовные. Касты и подкасты живут замкнуто и ни один член касты и подкасты не имеет права вступит в брак с членом из другой касты.

«ЗВ». № 1006, 18 октября 1925 г.

* * *

Баку, 21 октября. В Курдистанском уезде на 330 селений с количеством жителей в 58.353 чел. Имеется 6 дайраисполкомов и 63 сельсовета. Многие сельсоветы помещаются в пещерах, например, сельсовет села Мишни. Чтобы подготовить местных работников, были открыты курсы по подготовке председателей и секретарей сельсоветов и дайрисполкомов и там обучалось до 150 товарищей. Дайрисполкомы теперь связаны с уездным центром строющимся городом Лачином телефоном.

«ЗВ». № 1009, 22 октября 1925 г.

* * *

IV съезд комсомольских организаций Закавказья (6 декабря 1925 г.)

Из выступлений делегатов съезда.

Абдул Рихма, секретарь учкома Курдистана: Народное образование у нас не поставлено на должную высоту. … ЦК АКП (б) постановил увеличить число школ до 50-ти, но за неимением средств построено всего 5 новых школ. Бюджет в этом году был составлен на 800.000 руб., но утвержден только на 530.000 руб. В расходной смете большое внимание обращено на постройку школ, больниц и вообще на строительство.

В скором времени будет приступлено к постройке новой шоссейной дороги Абдаллар — Губатли, на что правительством отпущено 500.000 руб.

«ЗВ». № 1048, 7 декабря 1925 г.

* * *

Количество курдов, ведущих кочевой образ жизни и еще не осевших, достигает 13.000. Эти кочевники — выходцы из Сурмалинского уезда. … Они не могут иметь сыроваренных заводов, как осевшие езиды. … Многие, за отсутствием работ, вынуждены заниматься отхожим промыслом; большинство направляется в Тифлис, Ахалкалаки и Кахетию.

«ЗВ». № 1078, 15 января 1926 г.

* * *

В селах Кондахсаз, Сангяри, Каравансарай, Джарджарис и большой Мирак организованы ликпунты , где обучаются 123 езидских крестьян. Посещаемость изб-читалок большая: избы не в состоянии вместит всех желающих.

«ЗВ». № 1083, 21 января 1926 г.

* * *

Беспартийная езидская конференция

На днях в Тылынском участке закончила свои работы 1-ая езидская конференция в присутствии 28 делегатов (6 женщин). Был заслушан доклад об итогах XIV партсъезда. Езиды, переменив кочевой образ жизни на оседлый, просят … о предоставлении им земли в селениях: Карабурун, Н. Талын, Нирмалак и Кабахтана.

Рьян. «ЗВ». № 1048, 7 декабря 1926 г.

* * *

Совещание курдского актива

21 апреля. Задача совещания — учесть пройденный путь к хозяйственному возрождению и культурному подъему курдской деревни. Будут обсуждены вопросы просветительской работы, — главным образом, приобретение курдами письменности, отсутствие которой тормозит продвижение культуры в массы. Во второй день доклад о задачах партии и работе среди нацменьшинств сделал т. Дэнуни при содействии т. А. Шамилова.

«ЗВ». № 1157, 22 апреля 1926 г.

* * *

В Курдистанском Уездном комитете

На расширенном пленуме Курдистанского Уездного комитета АКП в порядке дня пленума состоял вопрос партработы в деревне. Пленум принял ряд практических мероприятий, в которых предлагает дайра-парткомам и комячейкам обратить внимание на вовлечение в партию лучшей части бедняков и достойных из средняцкой части крестьянства, усилить живое руководство крестькомами и ком-ячейками; обратить внимание на работу среди женщин и на воспитании партийцев, укрепить взаимоотношения бедняцко-средняцкого блока и обратить внимание на массовую работу среди крестьянства.

«ЗВ». № 1194, 7 июня 1926 г.

* * *

Итоги съезда курдов

Араб Шамилов отмечал практические результаты съезда курдов Армении, закончившегося на днях и вынесшего определенного решения по земельному и пастбищному вопросам, а также по вопросам, касающимся быта — многоженства и пр.

С большим оживлением обсуждался на съезде вопрос о курдской письменности и съезд постановил принять меры к скорейшему изданию курдского алфавита.

«ЗВ». № 1198, 11 июня 1926 г.

* * *

Работа среди курдов (письмо из Ленинакана

За последнее время культурная работа среди курдов-езидов заметно продвинулась вперед. Открыты школы, избычитальни. Большое оживление в курдскую деревню внес театр. Правда, он весьма примитивен. В селе Карвансарай закончена постройка сыроваренного завода. 3 села обязались давать молоко на переработку в завод.

«ЗВ». № 1204, 18 июня 1926 г.

* * *

Беспартийный съезд курдов Армении

Резолюция Беспартийного съезда трудящихся курдов Армении о задачах трудящихся курдов. О так называемом курдском движении в Турции …

…наши братья курды, борющиеся за свою национальную культуру и за свое национальное самоопределение, должны дать себе ясный отчет в том, что подлинное их освобождение мыслимо лишь в борьбе против угнетателей как «своих», курдских, так и чужих, великодержавных, подвергающих их национальному и хозяйственному порабощению.

Наши успехи по пути культурного развития и политической свободы трудящихся уже сейчас является ярким маяком, озаряющим путь освободительной борьбы трудящихся курдов, живущих за красной чертой Советского Союза, в странах и государствах Передней Азии.

… по вопросу о курдском движении в Турции

Съезд считает, что национальный вопрос в Турции может быть разрешен лишь в усилиями всех трудящихся Турции и, в первую очередь, путем всемерной поддержки национально-освободительного движения во всей стране против англо-французского империализма. Лишь в меру углубления национально-революционного движения Турции, лишь в меру развертывания классовой борьбы внутри Турции в первую очередь в сторону уничтожения остатков феодально-религиозного средневековья, возможно последующее вовлечение трудящихся масс Турции в борьбу за подлинное национальное и культурное самоопределение и полное социальное равенство и братство трудящихся внутри Турции и в пределах всей Передней Азии.

Всякое движение, отвлекающее политическое движение широких масс от этого подлинного и единственно верного пути их освобождения, есть на деле движение, бросающее их в слепое орудие борьбы против национально-освбодительного движения трудящихся, в орудие борьбы против всей мировой революции.

«ЗВ». № 1212, 27 июня 1926 г.

* * *

Эривань. 8 июля. По полученным из Ленинграда сведениям, курдский алфавит передан Академии наук профессору И. А. Орбели, знатоку курдского языка, для рассмотрения и дачи заключения.

«ЗВ». № 1222, 9 июля 1926 г.

* * *

Закавказское совещание по работе среди нацменьшинств.

Армения. Работа среди курдов

Количество курдского населения в Армении достигает до 20.000. Поселены они в 43 селениях, разбросанных по 4 уездам. Оседлых курдов всего три селения и организованы две молочные артели среди оседлых курдов, объединяющее 90 хозяйств. Эти артели являются показательными. В потребительскую кооперацию вовлечено 400 хозяйств и в кредитную — 150 хозяйств. У курдов до сих пор нет своей письменности. Наркомпроссом Армении разработан алфавит для курдов с латинской транскрипцией на диалекте курдского языка. Работают 11 школ с 450 учащимися. Среди них — 16 девочек. Членов партии среди курдов Армении 15 человек и имеются 2 кандидатские группы, где усиленно работают над собой 30 чел. курдов. Среди женщин-курдянок легче наладить работу, чем среди турчанок, они не носят чадру и более общительны. Женщины курдянки очень активны в общественной работе, в выборах Советы участвовали все 100%.

Для подготовки разных работников послано в разные школы много курдов.

«ЗВ». № 1222, 9 июля 1926 г. Речь т. Ваганяна.

…Возьмем курдов. Насколько это мало развитой народ! А все таки курды сумели бы внести свою лепту в международный пролетарский интернациональный склад идей, лепту, которая представляет колоссальную ценность для трудящегося, для коммунизма. Если бы ничего иного курды не могли внести, кроме своих воинственных песен, боевых мотивов, если бы они больше ничего не смогли бы внести кроме своих бесконечно живописных танцев, то и это было бы прекрасным вкладом в международный пролетарский интернациональный склад идей. Это подлинно народное творчество — песни и танцы курдов …

Курды язык свой имеют. Говорят, что это язык очень красивый, я не спорю против этого, но на этом курдском языке есть только одна книга, да и она написана наполовину на армянском языке, и курды не понимают этой книжки. НКПр Армении создал алфавит для них, но этот алфавит знает только один человек — тот, который его создал.

… Товарищам, которые станут грамотными на русском языке, ничего не стоит стать грамотными на курдском языке, когда будет курдский алфавит. Поэтому мы сейчас организовываем школы на том языке, на котором хочет население.

«ЗВ». № 1223, 10 июля 1926 г.

Продолженние следуйет

www.arsivakurdi.org

"Сентябрьское восстание" 11 сентября 1961 г. (К годовщине Сентябрьского восстания в Иракском Курдистане, 1961—1975)

Сентябрьское восстание — под этим именем в Иракском Курдистане известна национально-освободительная война, которую вели иракские курды в 1961—1975 гг. под руководством Мустафы Барзани.

Предыстория и причины

Свержение иракской монархии в 1958 г. было с энтузиазмом встречено курдами и действительно на короткое время дало им ощущение равноправия и свободы. Демократическая партия Курдистана активно поддерживала правительство Абдель-Керима Касема и пользовалась взаимным расположением со стороны последнего. Она стала крупнейшей (после компартии) массовой партией в Ираке и фактически заняла монопольное положение в Иракском Курдистане. Возвратившийся из Москвы председатель ДПК Мустафа Барзани стал общеиракским национальным героем. При этом курдские националисты надеялись на предоставление Курдистану автономии, крестьянские массы — на аграрную реформу, которая покончит с малоземельем и безземельем подавляющего большинства крестьянства.

Эти надежды были, однако, обмануты. С начала 1960 г. в политике Касема происходит поворот, связанный с его попыткой опереться на силы правого арабского национализма. С конца года начинаются открытые гонения на всякие курдские национальные проявления. Дошло до того, что сорт "курдской пшеницы" был специальным приказом переименован в "северную пшеницу".

Пешмарга

Крах аграрной реформы и резкое повышение налогов были другими факторами, которые вели к восстанию даже независимо от национальных вопросов. Летом 1961 г. народные массы в Курдистане буквально рвались к оружию. Курдистан фактически выходил из-под контроля правительства, в ряде населённых пунктов произошли спонтанные вспышки насилия, сопровождавшиеся изгнанием местной администрации и полиции.

ДПК в этой ситуации играла скорее сдерживающую роль. В партийном руководстве за немедленное восстание выступал только Джаляль Талабани; большинство Политбюро считали восстание несвоевременным, первый секретарь Ибрагим Ахмед вообще не верил, что при отсутствии внешней поддержки курды сумеют вести сколько-нибудь серьёзную партизанскую войну. Барзани был настроен менее пессимистически. Еще осенью 1960 г. он (под предлогом октябрьских торжеств) побывал в Москве и вёл там переговоры о снабжении курдов оружием (ему были выделены деньги на закупку оружия, переданные через посольство СССР в Багдаде). Однако и он считал, что восстание не подготовлено и несвоевременно.

Начало восстания

В начале сентября 1961 г. Касем вводит в Курдистан 25-тысячную армейскую группировку. Днём начала восстания курды считают 11 сентября, когда Курдистан был подвергнут первой бомбардировке. Тем не менее в тот момент казалось, что происходит скорее подавление восстания, чем его начало. Войска без труда пресекли попытки сопротивления, буквально разогнав неопытные отряды партийцев и племенных ополчений. Центром сопротивления оставался только Барзан, где держался Барзани. Однако 8 октября Барзани был вытеснен из Барзана. Восстание казалось окончательно подавленным.

К тому моменту силы ДПК насчитывали: 640 человек у Барзани, 200 человек в горах Сафин-даг (район Эрбиля), 50 человек в провинциях Сулеймания и Киркук (из которых только половина имела оружие) и 30 человек в Ханекине. Однако этот подсчёт не включает силы племён, по-прежнему находившихся в состоянии брожения; именно они и стали основным ресурсом Барзани.

Покинув Барзан, Барзани проходит через земли соседних племён, быстро доводит свой отряд до 5 тысяч и с этими силами в начале декабря громит три иракских батальона в ущелье Гали-Завет (под г. Сарсанг) и берёт Сарсанг. Результатом этого события оказалось установление контроля Барзани над всем северо-западом Иракского Курдистана.

Победа при Гали-Завете оказала вдохновляющее действие на курдов и, в частности, на Политбюро, до сих пор пребывавшее в некоторой растерянности. Был созван пленум ЦК (18-23 декабря), который впервые прямо провозгласил "курдскую революцию" и выдвинул лозунг: "демократия Ираку — автономия Курдистану"! Этот лозунг оставался официальным лозунгом восставших на протяжении всего восстания, хотя среди курдов гораздо популярнее был другой, брошенный самим Барзани: "Курдистан — или смерть!"

С наступлением весны 1962 г. Бразани выступает на юго-восток и соединяется с отрядами Политбюро, действовавшими в районе Сулеймании. Овладение городком Раят дало ему контроль над "дорогой Гамильтона" — шоссе, соединявшим Иракский Курдистан с Ираном (эта дорога играла ключевую роль для снабжения курдов, ввиду введённой Багдадом блокады повстанческого района). Выступив затем на запад к горам Сафин, он летом берёт в кольцо 12-тысячную иракскую группировку, находившуюся в пяти лагерях в районе Шаклава-Ревандуз. Лагеря были блокированы, и Барзани стал безусловным хозяином всего горного Курдистана — на территории 30-40 тыс. кв.км. с населением 1.200 тыс. человек.

Барзани и первый баасистский режим

Неудача Касема в Курдистане стала одной из причин его свержения 8 февраля 1963 г. в результате военного переворота, организованного партией Баас. Барзани был в тайных контактах с баасистскими заговорщиками, которые обещали ему провозглашение автономии Курдистана. Сразу после переворота боевые действия были прекращены. В Багдад для переговоров была направлена делегация во главе с Джалялем Талабани. Однако баасисты, вместо автономии, предложили план децентрализации (придания провинциям прав местного самоуправления), с порога отвергнутый курдами как неприемлемый. Одновременно на севере Ирака концентрировались войска. 9 июня курдская делегация в Багдаде была арестована, а армия начала наступление.

Наступление сопровождалось широкими репрессиями против гражданского населения: массовыми убийствами, депортациями, сожжением деревень и урожая. Эти действия достигли таких масштабов, что 3 июля Монголия (с подачи СССР) внесла в ООН проект резолюции "О политике геноцида, проводимой правительством Иракской республики в отношении курдского народа" (проект был отозван под давлением арабских стран).

В военном отношении главной целью наступления был Барзан. 4 августа багдадское радио заявило о его захвате. На деле Барзани, после первых поражений, сумел мобилизовать все наличные силы и остановить иракцев на подступах к родному посёлку. Осенью иракские войска, после ряда неудач, были выведены из района Барзана, тогда как курды перешли в контрнаступление и вернули себе почти всю утраченную летом территорию.

События 1963 г. выявили парадигму, по которой отныне неизбежно развивались военные действия. Летом правительственные войска, используя преимущества в численности и вооружении, переходили в наступление и занимали ряд районов, рассредотачиваясь по вновь занятым районам. Со своей стороны, курды перерезали дороги, блокировали гарнизоны и при удобном случае нападали из засады на иракские колонны. В результате эффективный контроль над территорией оказывался невозможным, и осенью, когда использование танков и авиации становилось затруднительным, курды возвращали себе всё ранее утерянное; иракское же присутствие выражалось в виде цепи блокированных гарнизонов, которые приходилось снабжать с воздуха.

В 1963 г. число курдских пешмерга достигло 20 тыс. человек; эта цифра не включала милицию, призывавшуюся в случае угрозы данному району. Пешмерга пополнили арсеналы тяжёлым оружием (миномёты), среди них появилось до 70 кадровых офицеров и еще больше унтер-офицеров, бежавших в Курдистан после баасистского переворота; в конце года началось переформирование курдских отрядов по образцу регулярной армии.

"Свободный Курдистан"

18 ноября 1963 г. президент Ирака Абдель Салам Ареф совершил новый переворот, разогнав баасистов и сформировав чисто военное правительство; 10 февраля 1964 г. между ним и Барзани было подписано новое перемирие. В тексте договора ничего не говорилось об автономии, что дало повод Ибрагиму Ахмеду и его сторонникам в Политбюро (включая Талабани) обвинить Барзани в предательстве. Со своей стороны, Барзани созывает партийный съезд, исключающий "фракцию Политбюро" из ДПК. Вооружённой рукой подавив оппозицию и изгнав враждебную фракцию в Иран, Барзани принимается за организацию на подконтрольной территории правительственных структур: "Совета революционного командования Курдистана" (парламента, председателем которого считался сам Барзани) и "Исполнительного комитета" (правительства, председатель д-р Махмуд Осман). "Столицами" "Свободного Курдистана" являлись городки Рания и Галала, недалеко от иранской границы.

"Баззазовский договор"

В 1965 г. военные действия возобновились. На весну 1966 г. багдадский Генеральный штаб наметил решающее наступление, имея целью овладеть "дорогой Гамильтона" и затем расколоть район восстания на две части; однако разгром иракцев в мае в сражении под Ревандузом сорвал этот план. 15 июня премьер-министр Ирака Абдель-Рахман аль-Баззаз выступает с призывом к началу мирных переговоров, и 29 июня провозглашается (в виде правительственной декларации) мирный договор, заключенный между ним и курдской делегацией. Идея Баззаза предполагала не автономию курдов, а "децентрализацию": предоставление прав самоуправления всем провинциям Ирака, с параллельным предоставлением курдам национальных прав (курдский язык в качестве официального и языка обучения в курдских провинциях и т. д.). Для Барзани это был minimum minimorum; он пошёл на соглашение прежде всего потому, что нуждался в передышке; кроме того, за время переговоров он убедился в искренности либеральных устремлений Баззаза. Поэтому последовавшая вскоре отставка Баззаза и замена его военным (Наджи Талебом) была воспринята курдами как прелюдия к войне. Тем не менее, военные действия не начались до 1969 г.; всё это время формально действовал "баззазовский договор", хотя де-факто ни одна из сторон не выполняла его условий.

Подписание договора 11 марта Барзани и Саддамом Хусейном.

Продолженние следуйет

ДИПЛОМАТ

№ 24 (135) 15-21 Сентября 2011 ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Талабани просит Турцию о переводе Оджалана в Стамбул

Как сообщают курдские и турецкие СМИ, в ходе встречи с видным турецко-курдским политическим деятелем Лейлой Зана президент Ирака Джалал Талабани заявил, что он ходатайствовал перед турецким правительством о переводе лидера РПК Абдуллы Оджалана из специальной тюрьмы на острове Имрали в одну из тюрем Стамбула. По словам Талабани, правительство в Анкаре рассмотрело и в принципе одобрило это предложение.

Другие лидеры Иракского Курдистана в настоящее время также активно занимаются вопросами, связанными с РПК. По сообщениям, заместитель председателя ДПК и личный представитель президента Курдистана Нечирван Барзани намерен выехать для его обсуждения в Анкару, тогда как сам президент Масуд Барзани отправляется в Тегеран, где будет обсуждать проблему аффилированной с РПК Партии свободной жизни Курдистана. Также известно, что Эрбиль намерен начать переговоры со штабом РПК в Кандиле.

На границе между Турцией и Курдистанским Регионом возможно открытие нового пограничного перехода

Мэр Чоламерга, города на юго-востоке Турции, рассказал "Рудав", что турецкое правительство надеется открыть новые пропускные пункты на границе с Иракским Курдистаном.

"В прошлом месяце иракская и курдская делегация посетила Анкару для обсуждения проекта пограничных пунктов," сказал мэр Тюркер Мухаррем. "Но иракцы задержали свой ответ под предлогом, что они не могут гарантировать безопасность в пунктах пропуска".

По словам Тюркера, иракские делегаты предложили Турции открыть новый пограничный переход между Сирией и Мосулом, но турецкие власти не пошли навстречуидее из-за потрясений в Сирии.

Курдский по населению город Чоламерг расположен близ границы Иракского Курдистана. Хотя многие жители уехали из него, город имеет население около 120 тысяч и до сих пор окружен плодородными сельскохозяйственными угодьями.

Три десятилетия войны между Турцией и РПК подорвали экономику города, и безработица стала серьезной проблемой.

Правительственные чиновники пытаются найти рабочие места для людей в регионе Чоламерг. Ахмет Шен, глава торговой палаты Чоламерга, сообщил Рудав "В прошлом году мы вместе посетили провинции Дохук и Эрбиль и обсудили открытие новых пограничных переходов. Курдистанские чиновники приветствовали идею".

По словам Шена, после возвращения из Курдистанского Региона, чоломергские чиновники направили предложение турецкому правительству, которое было утверждено в начале этого года. Турция является крупнейшим партнером Ирака по импорту.

Фадиль Бедирханоглу, президент муниципалитета Чоломерг, заявил, что проблемой для развития пограничного пункта, который расположен вдоль крутой горной цепи, является безопасность, и некоторые чиновники говорят, что присутствие в регионе РПК делает проект невыполнимым.

Тем не менее, Шен сказал, что по крайней мере один пограничный пункт на турецкой стороне под названием Дештан создан и имеет хорошие дороги.

"Если будет получено официальное решение, в течение шести месяцев возможно полноценное функционирование переходного пункта ", сказал он.

В настоящее время единственным официальным пограничным пунктом между Турцией и Иракским Курдистаном является мост Хабур, который часто страдает от тяжелых заторов из-за множества автомобилей с обеих сторон.

Шен сказал, что новые пограничные пункты снизит давление на мост Хабур / Ибрагим Халил.

Хамил Афли, глава пограничного пункта Ибрагим Халил в Курдистане, говорит что один из предлагаемых пунктов пересечения границы находится всего лишь на расстоянии пяти километров.

Вопреки утверждениям, что проект задерживают из-за опасения в области безопасности, Али сказал: "Сторона проекта, связанная с безопасностью и логистикой, с нашей стороны завершена, и мы ждем, чтобы турецкая сторона сделала свой последний шаг."

Президент Барзани принял замминистра иностранных дел Турции

Президент Курдистана Масуд Барзани принял заместителя министра иностранных дел Турции Феридуна Синирлиоглу, с которым обсудил ситуацию в области безопасности в Курдистане и приграничных районах и последние политические события в регионе.

Господин Синирлиоглу отметил, что Турция стремится иметь нормальные отношения с Курдистаном.

Со свой стороны президент Барзани выразил свое несогласие с применением насилия и подчеркнул, что существующие проблемы могут быть решены мирным путем.

Говоря о событиях в Ближневосточном регионе, президент Барзани отметил, что Курдистан является оплотом мира и стабильности во всем регионе, добавив, что воля народов этих стран должна уважаться.

РПК потребовала от Израиля извинений за захват Оджалана

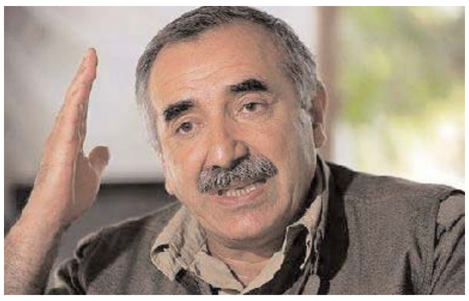

Как сообщает агентство "Фират", действующий лидер РПК Мурат Карайилан отверг предположения министра иностранных дел Израиля Авигдора Либермана о возможности сотрудничества с РПК на антитурецкой основе.

Карайилан заявил агентству, что РПК является "принципиальной организацией" и что это не движение, которое "может быть использована против любого государства".

По его словам, если Израиль хочет строить отношения с курдами, он сначала должен извиниться перед РПК и курдским народом за "международный заговор", имевший результатом арест Абдуллы Оджалана.

Относительно предположений Либермана о возможности подготовки израильтянами партизан РПК, Карайилан заявил, что последние не нуждаются в военной подготовке, так как РПК имеет глубокий военный опыт, знания и учебный потенциал.

Эрбиль не позволит туркам устраивать военные базы на территории Курдистанского Региона

"Курдское руководство не допустит создания каких-либо военных баз в Курдистане соседними государствами". Об этом, как сообщает агентство АК-Ньюс, заявил курдистанский министр по делам пешмарга в ответ на сообщения турецких СМИ, что Анкара обратилась к руководству Курдистана с запросом о создании двух военных баз для наблюдения за повстанцами РПК. Базы якобы предполагалось устроить в Рание и Чуркурне, в горах Кандиль к западу от Сулеймании.

"Подобное невозможно ни в коем случае" - заявил агентству АК-Ньюс министр Джафар Шейх Мустафа. Он также сказал, что ему ничего неизвестно о таких запросах со стороны Турции.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

ÎMTÎYAZ Û SERNIVÎSAR:
TAHÎR SILÊMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
ТАХИР СУЛЕЙМАН
Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbirlər:
RAMİZ CƏBRAYILOV

SAKİT ÇIRAQLI

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın
mövqeyi ilə üstüstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri, 40
Küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil-17

Navnîsan: Bakû 40 soqaq
S.Mêhmandarov xanî 25 mal-17

Адрес: Баку 40, улица С.
Мехмандарова дом 25 кв-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar
mərkəzində yığılıb səhifələnib və "Futbol+
Serviss" mətbəəsində çap olunmuşdur.
www. Diplomata-kurdi.com
e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadətnamə : NFŞ 005004966
BUSB-un2 saylı Sabunçu rayonfilialı
VÖEN1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 4500